

Analýza českého důchodového systému

Viktor Novák

Bakalářská práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav podnikové ekonomiky

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Viktor Novák**
Osobní číslo: **M21405**
Studijní program: **B0413A050024 Ekonomika a management**
Specializace: **Ekonomika a management podniku**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Analýza českého důchodového systému**

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Vypracujte literární rešerši týkající se problematiky důchodového systému.

II. Praktická část

- Navrhněte kritéria pro analýzu a hodnocení důchodových systémů.
- Analyzujte český důchodový systém na základě definovaných kritérií a porovnejte s důchodovými systémy vybraných zemí.
- Na základě předchozích analýz zhodnotte český důchodový systém a navrhněte možná doporučení pro jeho zlepšení.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ANDERSEN, Torben M.; JENSEN, Svend E. Hougaard a RANGVID, Jesper. *The Danish Pension System: Design, Performance, and Challenges*. Oxford: Oxford University Press, 2022. ISBN 9780198867425.
KAŠE, Miloslav. *Vybrané aspekty důchodové reformy v České republice*. Praha: Grada, 2021. ISBN 9788027130429.
RYTÍŘOVÁ, Lucie. *Důchodový systém v České republice*. Olomouc: ANAG, 2013. ISBN 9788072638215.
VOSTATEK, Jaroslav. *Penzijní teorie a politika*. Praha: C.H. Beck, 2016. ISBN 9788074005718.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Mojmír Hampl, M.Sc. Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **5. února 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **17. května 2024**

L.S.

---

prof. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

---

doc. Ing. Petr Novák, Ph.D.
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 5. února 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení: Viktor Novák

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Téma důchodového systému je aktuálně velmi často diskutované a reflektuje naléhavost otázek týkajících se jeho udržitelnosti, adekvátnosti a budoucího vývoje. Cílem bakalářské práce je návrh možných doporučení pro změnu českého důchodového systému. Bakalářská práce je strukturována do dvou hlavních částí. První část je zaměřena na teoretická východiska, způsoby financování, penzijní modely a způsoby valorizace. Praktická část práce je zaměřena na analýzu důchodového systému České republiky společně s vybranými světovými důchodovými systémy. Identifikovány jsou zde také klíčové parametry důchodových systémů. Pomocí kritérií Mercer CFA Institute Global Pension Index je stanoveno autorovo hodnocení českého důchodového systému, které vykresluje nedostatky a přednosti tohoto systému. Hodnocení je také využito pro návrh doporučení vedoucí ke zlepšení adekvátnosti, udržitelnosti a integrity důchodového systému. Navržená doporučení jsou porovnána s doporučeními Národní rozpočtové rady.

Klíčová slova: důchodový systém, česká republika, adekvátnost, udržitelnost, integrita

ABSTRACT

The topic of the pension system is currently very often discussed and reflects the urgency of questions concerning its sustainability, adequacy and future trends. The aim of the bachelor thesis is to propose possible recommendations for changes in the Czech pension system. The bachelor thesis is structured in two main parts. The first part focuses on theoretical background, financing methods, pension models and valorisation methods. The practical part of the thesis is focused on the analysis of the pension system of the Czech Republic together with selected world pension systems. Key parameters of pension systems are also identified. Using the criteria of the Mercer CFA Institute Global Pension Index, the author's assessment of the Czech pension system is determined, which shows the weaknesses and strengths of this system. The evaluation is also used to propose recommendations to improve the adequacy, sustainability and integrity of the pension system. The proposed recommendations are compared with those of the National Budget Council.

Keywords: Pension system, Czech Republic, Adequacy, Sustainability, Integrity

Moc rád bych poděkoval mému vedoucímu práce Ing. Mojmíru Hamplovi, MSc., Ph.D. za cenné rady, obohacující konzultace, ochotu a za celkové vedení mé bakalářské práce. Také bych rád poděkoval prof. Dr. Ing. Drahomíře Pavelkové za cenné rady k metodologii vypracování této bakalářské práce.

Velké poděkování také patří všem, kteří mi jsou v životě velkou oporou. Mezi tyto lidi patří moje přítelkyně Petra Ťuiková, moje mamka s tatškou a moji prarodiče.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	12
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	14
1.1 DŮCHODOVÝ SYSTÉM.....	14
1.2 STAROBNÍ DŮCHOD	14
1.3 DŮCHODOVÝ VĚK.....	15
1.4 ETIKA V PENZIJNÍCH SYSTÉMECH	16
2 ZPŮSOBY FINANCOVÁNÍ DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ	17
2.1 PRŮBĚŽNÝ DŮCHODOVÝ SYSTÉM	17
2.2 FONDOVÝ SYSTÉM.....	18
3 PENZIJNÍ MODELY	20
3.1 KONZERVATIVNÍ MODELY	20
3.1.1 Bismarckův pojistný model.....	20
3.2 LIBERÁLNÍ MODELY	21
3.2.1 Beveridgeův model	21
3.3 SOCIÁLNĚ-DEMOKRATICKÉ MODELY	22
3.3.1 Třípilířový model Světové banky.....	22
3.3.2 Švédský model	23
3.4 NEOLIBERÁLNÍ MODELY	23
3.4.1 401(k).....	23
3.4.2 Chilský systém	24
4 VALORIZACE	26
4.1 INDEX SPOTŘEBITELSKÝCH CEN	26
4.2 RŮST MEZD	26
5 KLÍČOVÉ PARAMETRY DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ	27
5.1 ADEKVÁTNOST DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU.....	27
5.1.1 Náhradový poměr.....	27
5.1.2 Poměr dávek k průměrné mzdě.....	28
5.2 UDRŽITELNOST DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU.....	28
5.2.1 Demografická změna	29
5.2.2 Ekonomické faktory	29
5.2.3 Finanční faktory	29
5.2.4 Politické faktory	30
5.2.5 Legislativní faktory	30
5.3 INTEGRITA DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU.....	30

5.3.1	Regulace a řízení	31
5.3.2	Ochrana a komunikace	31
5.3.3	Provozní náklady	32
II	PRAKTICKÁ ČÁST	33
6	STANOVENÍ HODNOTÍCÍCH KRITÉRIÍ.....	34
7	ANALÝZA VYBRANÝCH DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ	35
7.1	DŮCHODOVÝ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY	35
7.1.1	První pilíř	36
7.1.2	Druhý pilíř.....	36
7.1.3	Třetí pilíř	36
7.1.4	Reforma v roce 2024.....	39
7.2	DŮCHODOVÝ SYSTÉM ISLANDU.....	44
7.2.1	Kompozice důchodového systému.....	44
7.2.2	Ohodnocení MCGPI 2023.....	45
7.3	DŮCHODOVÝ SYSTÉM PORTUGALSKA	46
7.3.1	Kompozice důchodového systému.....	46
7.3.2	Ohodnocení MCGPI 2023.....	47
7.4	DŮCHODOVÝ SYSTÉM FINSKA	48
7.4.1	Kompozice důchodového systému.....	48
7.4.2	Ohodnocení MCGPI 2023.....	48
8	NAVRHNUTÍ MERCER CFA INSTITUTE GLOBAL PENSION INDEX PRO ČESKOU REPUBLIKU	50
8.1	ADEKVÁTNOST.....	50
8.1.1	Minimální důchod a jeho navyšování	50
8.1.2	Čisté náhrady důchodové mzdy v závislosti na příjmové skupině.....	51
8.1.3	Finanční stabilita domácností.....	52
8.1.4	Daňového zvýhodnění příspěvků do penzijního systému.....	54
8.1.5	Stanovení věku pro čerpání benefitů z penzijních fondů	54
8.1.6	Podmínky a možnosti vyplácení důchodových dávek a reverzních hypoték.....	55
8.1.7	Podmínky a opatření související s odchodem ze zaměstnání a převodem důchodových nároků	56
8.1.8	Vypořádávání důchodových prostředků v momentu rozvodu či ukončení registrovaného partnerství	56
8.1.9	Úroveň soukromého vlastnictví nemovitostí	57
8.1.10	Úroveň penzijních prostředků zainvestovaných v růstových aktivech	57
8.1.11	Forma započtení dočasné pracovní neschopnosti do vyměřovacího základu	58
8.2	UDRŽITELNOST.....	58
8.2.1	Podíl osob v produktivním věku v důchodovém spoření.....	59
8.2.2	Úroveň penzijních aktiv vůči HDP	59
8.2.3	Efekt demografické změny	60
8.2.4	Úroveň odvodů do penzijního systému.....	61

8.2.5	Participace osob na pracovním trhu ve starším věku	62
8.2.6	Úroveň státního dluhu a poměr výplaty důchodových dávek k HDP	63
8.2.7	Flexibilní přístup k důchodovým úsporám pro zaměstnance ve stáří	63
8.2.8	Ekonomický růst státu	64
8.2.9	ESG požadavky na systém	64
8.3	INTEGRITA	64
8.3.1	Regulace a právní úprava soukromých penzijních plánů	64
8.3.2	Dohled regulátorů nad penzijními společnostmi	65
8.3.3	Správa aktiv a etické standardy v soukromých penzijních plánech	66
8.3.4	Požadavky pro správce soukromých penzijních plánů	67
8.3.5	Politická stabilita	67
8.3.6	Finanční zabezpečení a financování deficitu u DB plánů	68
8.3.7	Limity interních aktiv v penzijních společnostech	69
8.3.8	Ochrana penzijních plánů v případě podvodu či insolvence	69
8.3.9	Obdržení informací při otevření spoření	69
8.3.10	Transparentnost správy penzijních aktiv	70
8.3.11	Kvalita vypracování ročního zhodnocení spoření	70
8.3.12	Možnost napadení u soudu	71
8.3.13	Centralizace správy soukromých aktiv	71
9	NÁVRH ZLEPŠENÍ ČESKÉHO DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	73
9.1	ADEKVÁTNOST DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	73
9.2	UDRŽITELNOST DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	74
9.3	INTEGRITA DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU	75
	ZÁVĚR	77
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	79
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	92
	SEZNAM OBRÁZKŮ	93
	SEZNAM TABULEK	94
	SEZNAM PŘÍLOH	95

ÚVOD

Téma důchodového systému je aktuálně velmi často diskutované a reflektuje naléhavost otázek týkajících se jeho udržitelnosti, adekvátnosti a budoucího vývoje. Obyvatelstvo, stejně jako odborníci a političtí činitelé, se stále častěji zamýšlí nad tím, jakým směrem by se měl ubírat důchodový systém v reakci na měnící se demografické, ekonomické a sociální podmínky.

Stárnoucí populace a dlouhodobý trend snižování porodnosti představují výzvy pro dlouhodobou udržitelnost důchodových systémů. S demografickou změnou se zvyšuje zátěž na finanční zdroje, které jsou potřebné k financování důchodů, zatímco počet aktivních pracovníků se snižuje. Tato nerovnováha vyžaduje inovativní přístupy a reformy, aby bylo zajištěno, že důchodové systémy budou schopny plnit svůj účel i v budoucnosti.

Rovněž se objevují otázky ohledně adekvátnosti důchodových příjmů a schopnosti zachovat životní standard po odchodu do důchodu. Problémovou oblastí je interakce udržitelnosti s adekvátností systému. Mnohokrát se stává, že čím více je systém adekvátnější, tím méně se stává udržitelný. Rozvinuté státy aktuálně řeší daný problém a hledají na něj řešení.

Bakalářská práce je strukturována do dvou hlavních částí. První část je zaměřena na teoretická východiska, způsoby financování, penzijní modely a způsoby valorizace. Dále jsou zde také rozebrány klíčové parametry důchodových systémů.

Praktická část práce se věnuje konkrétní analýze vybraných důchodových systémů. Autor se soustředí na ohodnocení těchto systémů v rámci Mercer CFA Institute Global Pension Index, který poskytuje komplexní valuaci důchodových systémů z hlediska adekvátnosti, udržitelnosti a integrity. Vybrané světové systémy, analyzované v rámci bakalářské práce, jsou vždy lídři v daných kritériích. Autor také provádí analýzu aktuálního stavu českého důchodového systému, který představuje hlavní předmět zkoumání. Praktická část nadále obsahuje autorovo ohodnocení českého důchodového systému, které doposud nebylo v rámci Mercer CFA Institute Global Pension Index stanoveno.

Hlavním výsledkem bakalářské práce jsou doporučení směřované ke zlepšení adekvátnosti, udržitelnosti a integrity českého důchodového systému. Doporučení jsou stanovena na základě nedostatků vyplývajících z autorova ohodnocení s využitím Mercer CFA Institute Global Pension Index. Daná doporučení jsou porovnána s doporučeními Národní rozpočtové rady

a měly by sloužit jako poznatky k zamyšlení pro další změny v důchodovém systému České republiky.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je stanovit návrh doporučení vedoucí ke zlepšení současného důchodového systému České republiky. S přihlédnutím na splnění hlavního cíle jsou stanoveny cíle dílčí,

- Vypracování literární rešerše
- Stanovení hodnotících kritérií
- Provedení analýzy českého a vybraných světových důchodových systémů
- Identifikování předností a nedostatků českého důchodového systému

V bakalářské práci autor využívá obsahovou analýzu dokumentů vládních a poradních organizací, pomocí které získává potřebná data pro provedení dalších analýz. Tato analýza poskytuje autorovi poznatky sloužící k porozumění komplexnosti zkoumaných systémů. Český důchodový systém je následně podroben analýze, za využití kritérií stanovených v Mercer CFA Institute Global Pension Index. Pomocí zmíněné analýzy jsou identifikovány silné a slabé stránky. Syntéza zmíněných poznatků poskytuje potřebné informace ke stanovení návrhu doporučení pro český důchodový systém.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Důchodový systém je plný terminologií, které jsou důležité pro aktivní tvorbu zákonů či funkčních systémů a reforem. Většina veřejných důchodových systémů ve světě čelí finančním problémům, které způsobují obavy nad schopností naplňovat závazky vůči budoucím důchodcům. (OECD, 2020)

1.1 Důchodový systém

Součástí veřejných financí, téměř každého rozvinutého státu, je jeho důchodový systém. Důvodem vzniku těchto systémů je zabezpečení příjmu ve stáří u osob, které již nemohou pracovat či dosáhli důchodového věku. Důchodové systémy pomáhají vyrovnání nerovností mezi staršími lidmi, napomáhají sociální rovnosti obyvatel, a tímto efektem se snaží o ochranu proti vzniku chudoby ve stáří. (ILO, 2018)

Whitehouse (2014) uvádí, že důchodový systém je systém, který má dva významné cíle. Hlavní cílem je zajištění obстойné úrovně života lidí v důchodu. Druhým cílem je zajištění financování daného systému pomocí funkčního trhu práce, veřejných financí a kapitálových trhů.

1.2 Starobní důchod

Evropská komise (2023a) charakterizuje starobní důchod jako základní dávku vyplácenou v určitých intervalech, a to k zabezpečení základních potřeb lidí, kteří již nejsou v aktivním pracovním poměru a dosáhli potřebného věku odchodu do penze. Periodicita zasílání je jednou měsíčně do konce života penzisty. Evropská komise (2023a) se také vyjadřuje k termínu „předčasný starobní důchod“. Daný termín definuje jako typ starobního důchodu pro obyvatele, kteří ještě nedosáhli věku důchodového, ale svobodně se rozhodli do penze odejít dříve. Jejich rozhodnutí v tomto případě pokrátí o poměrnou část vyplácenou rentu. Učinění odchodu do předčasného důchodu je taktéž časově omezeno.

Skládá se ze základní částky paušálního důchodu a příplatků závislých na odvodech do systému v průběhu života. Tento důchod se vyznačuje dávkou a je financován z daní. Nárok na důchod vzniká dosažením určitého věku či splněním jiných podmínek, které se liší dle dané země. (Andersen et al., 2022)

Rytířová (2013) se shoduje se Andersenem et al. (2022) v definici starobního důchodu. Rytířová (2013) používá pouze jinou terminologii, ale dávka je stále složena ze dvou částí.

První částí je základní výměra, která je vypočítávána z průměrné mzdy. Druhou část reprezentuje obnos financí závislých na zásluhových faktorech. Mezi tyto faktory řadíme délku účasti v systému, výši příjmů a další aspekty lišící se stát od státu.

1.3 Důchodový věk

Mertl (2023) definuje důchodový věk jako hranici věku, na které se celá společnost shodne. Po dosažení této životní mety již není schopen jedinec vykonávat pracovní činnost. Dosažení této události může být u žen ovlivňováno počtem dětí.

Odchod do důchodu je ve většině systémů umožněn po dosažení důchodového věku. Jedná se o hranici, která je stanovena v zákoně a její úroveň je ovlivňována politickou reprezentací. Hranice věku odchodu do důchodu může být pevná, ale může také být valorizována dle očekávaného věku dožití. (Andersen et al., 2022)

Rytířová (2013) uvádí, že důchodový věk se neustále prodlužuje a v některých systémech se při výpočtu této hranice u žen započítává počet narozených dětí, které následně tuto hranici snižují.

Evropská komise (2023a) definuje důchodový věk jako věk, po kterém je možno zažádat o výplatu starobního důchodu. Evropská komise (2023a) se shoduje s Rytířovou (2013) ve faktu ovlivnění této hranice počtem odchovaných dětí.

Stanovení věku odchodu do důchodu se liší dle dané země, ale nejčastěji se opakují následující faktory:

- **Doba trvání sociálního pojištění:** Hlavním faktorem ovlivňující důchodový věk je doba trvání sociálního pojištění. Každý stát si určuje povinnou délku dle svého uvážení. Činnosti, které se započítávají do dané doby, jsou rozličné. Některé státy zde započítávají studium vysoké školy, dobu pracovní neschopnosti či výchovu dětí. (Romig, 2023)
- **Doba dožití:** Většina zemí Evropské unie se potýká s prodlužováním doby dožití a tato skutečnost si žádá úpravy odchodu do důchodu. Cílem této provázanosti je procentuální stabilita v počtu aktivně pracujících obyvatel s obyvateli v důchodu. Efekt prodloužení doby dožití se projevil na prodloužení důchodového věku z 65 let na 67–69 let. (Sewdas et al., 2020)

- **Zdravotní stav:** Důchodový věk je také ovlivněn zdravotním stavem jedince. Nejčastějším důvodem pracovní neschopnosti, a následném přesunutí do starobního důchodu, jsou kardiovaskulární onemocnění. Pracovní neschopnost, způsobená i jinými onemocněními, má za následek nemožnost vykonávat profesi, kterou doposavad jedinec vykonával. Tento faktor je zakomponovaný v důchodových systémech ve formě době strávené pobíráním penze, která je součástí výpočtu stanovující důchodový věk. (Haapanen et al., 2023)

1.4 Etika v penzijních systémech

Boudin a Olsson (2021) vnímají důležitost zohlednění etiky v práci penzijních fondů spravujících prostředky občanů. Prvním předpokladem by měla být alokace prostředků za účelem maximalizace dlouhodobých výnosů, a to při zohlednění rizika. V některých státech není umožněno penzijním fondům přijímat jiné než nízké riziko. Důvodem je zajištění nezáporného zhodnocení. Druhým významným bodem je zohlednění životního prostředí a udržitelného rozvoje. Penzijní společnosti dosáhnou tohoto bodu vytvořením či zaplacením ESG vyhodnocení společností, do kterých chtějí investovat prostředky občanů. Následně budou peníze alokovány pouze do titulů s vhodným ohodnocením.

CFA Institute (2020) se zaměřuje zejména na etické chování správců penzijních systémů. Zastřešujícím pojmem je jednání v dobré víře. Správci systému by měli být pečliví, objektivní, nezávislí a disponovat patřičnými dovednostmi. Samozřejmostí by mělo být postupování dle aktuálních platných legislativ dané země. Důležitá je také komunikace, která by měla být dostatečně jasná a zřetelná. Obecně se dá říci, že legislativa slouží pouze jako základ, čím by se měli správci řídit. Nejde o jediná pravidla, která by zajišťovala jednání v dobré víře. K těmto pravidlům by mělo být užíváno i dalších etických standardů.

2 ZPŮSOBY FINANCOVÁNÍ DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ

Navrhování způsobu financování důchodového systému se většinou omezuje na rozhodnutí mezi 2 možnostmi. První z možností je průběžný důchodový systém (PAYG), který staví svoje základy na financování aktuálně pracujícím obyvatelstvem. Financování je zajištěno skrze daně či jiné jejich obdoby. Alternativním přístupem je fondový systém, který využívá spoření prostředků v průběhu aktivního pracovního života, a to prostřednictvím různých programů, které se liší podle konkrétní země. Většina zemí má svůj způsob financování důchodového systému smíšený. (Andersen et al., 2022)

Deloitte (2021) rozčleňuje stejně jako Andersen et al. (2022) financování důchodových systémů prioritně na dva typy. Prvním z nich je PAYG systém, který nese základy mezigenerační solidarity. Druhým z nich je fondový systém. Tento systém se zaměřuje na principy individualismu a svobody volby.

2.1 Průběžný důchodový systém

Deloitte (2021) charakterizuje PAYG systém jako systém založený na mezigenerační solidaritě. Hlavním úskalí daného systému je nepříznivý demografický vývoj či nespravedlivé rozdělování odvodů do systému pro vysokopříjmové jedince. Tyto nedostatky nedělají systém pouze mezigeneračně solidárním, ale také dochází k vyrovnávání sociálních vrstev pomocí příspěvků vysokopříjmových. Vysoce příjmoví jsou v tomto systému znevýhodňováni, protože významné procento jejich odvodů slouží jako příspěvek na nízkopříjmové.

Loužek (2014) dělí systém PAYG (pay as you go), neboli průběžný důchodový systém, na dva typy. Prvním z nich je PAY DB (průběžně dávkově financované) a druhý se nazývá PAY DC (průběžně příspěvkově financované). Výraznou výhodou PAYG systémů je jejich odolnost vůči inflaci a stabilita vzhledem k výkyvům na kapitálovém trhu. Mezi nejvýraznější nevýhody patří mnohdy nespravedlivé přerozdělování či citlivost na demografický vývoj.

Schön (2023) potvrzuje skutečnost velkého zatížení vyspělých zemí v PAYG systému. Jako hlavní důvody potvrzuje prodloužení délky dožití a snížení porodnosti. Následek těchto dvou jevů je zvýšený podíl lidí v důchodovém věku na celkovém obyvatelstvu. Schön (2023) prohlašuje, že prodlužování délky života se bude dít i v dalších letech.

V úvaze nad porodností a migrací si není jistý a tvrdí, že se může vyvinout na obě strany. Více si však myslí, že dojde ještě ke zhoršení situace.

Implicitní úroková míra představuje výnos průběžného důchodového systému, který svojí výší výrazně ovlivňuje. Důchody jsou financovány poměrnou částí daně z příjmu. Odvody z platů pracujícího obyvatelstva zabezpečují paušální důchod pro všechny starobní důchodce. (Andersen et al., 2022)

Mertl (2023) uvádí tři způsoby, jakými je možno průběžný důchodový systém financovat. Prvním způsobem je ze státního rozpočtu. Pokud využijeme prostředky státního rozpočtu k financování důchodů, tak dochází k přerozdělování vybraných daní z příjmu od pracujících osob penzistům. Druhý způsob je pomocí sociálního zabezpečení či od něj odděleného fondu. V tomto případě jsou finance získávány příspěvky na sociální pojištění. V prvním způsobu dochází k výraznému znevýhodnění vysokopříjmových, a to díky zvyšující se absolutní částce odvodů do státního rozpočtu. K danému růstu dochází kvůli růstu příjmů a vypočtu odvodů jako procenta z tohoto obnosu. Tyto odvody následně nereflktují růst nároku na důchod ve stáří. Daný jev je největším rozdílem mezi dvěma zmíněnými způsoby. Třetí způsob financování je z rezerv, které mohou vznikat při akumulaci vyšších odvodů než výplat z důchodového systému.

2.2 Fondový systém

Fondový systém staví svoje základy na individualitě, osobní odpovědnosti a zásluhovosti každého z jedinců v systému. V průběhu aktivního života jedinec přispívá do fondů dle vlastního výběru a stát jim při splnění podmínek poskytuje státní příspěvek. Při dosáhnutí důchodového věku naspořená částka plně reflektuje příspěvky odvedené do fondů. Tento systém, v porovnání s PAYG systémem, prakticky neumožňuje dosáhnout potřebné částky nízkopříjmovému obyvatelstvu. (Kaše, 2021)

Dle Loužka (2014) se člení fondové systémy na FF DC (fondově příspěvkově financované) a FF DB (fondově dávkově financované). Každý z těchto systémů má svoje pozitiva a negativa. Pozitiva tohoto systému jsou korelace zaplacených příspěvků s výplatou ve stáří, nepodléhá tolik demografickým trendům a nenese vysoké plošné daňové zatížení. Nejvýraznější nevýhodou je absence ochrany proti výkyvům na kapitálových trzích a vůči dlouhodobé recesi.

Tržní míra výnosů z úspor zainvestovaných pomocí fondů určuje výši disponibilních prostředků ve stáří. Alokace aktiv probíhá pomocí různých programů, které jsou v některých zemích podporovány státními příspěvky či omezeny ochrannými předpisy vůči negativnímu dopadu volatility finančních trhů. (Andersen et al., 2022)

Mertl (2023) definuje dva způsoby financování, které jsou typické pro fondový důchodový systém. Prvním z nich je financování „individualistické“. Při využití tohoto typu financování je kladen důraz na zodpovědnost jedince, který se zcela sám zajišťuje na důchod pomocí vkladů svých prostředků do penzijní společnosti. Jedinec má plnou svobodu volby, kam svoje prostředky uloží. Stát při této možnosti může částečně finančně podporovat obyvatele ze státního rozpočtu. Druhá možnost je založena na kolektivním principu. Jako největší rozdíl, mezi prvním a druhým způsobem, můžeme označit svobodu výběru a existenci příspěvků od zaměstnavatele. Zaměstnanec v tomto způsobu dává svému zaměstnavateli právo na výběr investiční strategie a na oplátku dostává od zaměstnavatele příspěvek ke spoření na penzi. Při správné volbě investiční strategie dochází k vyššímu zhodnocení pro zaměstnance, a to díky existenci příspěvků.

3 PENZIJNÍ MODELY

Rozdílné penzijní modely jsou ve světě zapříčiněny odlišným politickým vývojem. Každá země má svoje specifika a svoji historii. Přes všechny odlišnosti je však možné vyzorovat několik charakteristických věcí. Při zohlednění těchto aspektů můžeme modely členit na neoliberální, konzervativní, sociálně-demokratické a liberální modely. (Vostatek, 2016)

Všechny penzijní modely čelí stejným výzvám. Největšími výzvami jsou demografická transformace a zvýšené nároky na individualizaci. Každý penzijní model řeší tyto problémy po svém. Některé modely začleňují do svých systémů vícero pilířů a jiné zas začleňují mechanismy umožňující úpravy splnění důchodového věku. (Bovenberg, Van Ewijk, 2012)

3.1 Konzervativní modely

Kaše (2021) uvádí, že konzervativní modely jsou založeny na výpočtu důchodové dávky procentem z příjmu. Dávka vyplácená v tomto modelu je tvořena ze zásluhové a solidární částky. Aby jedinec v tomto modelu dosáhl možnosti čerpat starobní důchod, tak musí odpracovat dobu až 40 let. Tato doba se liší stát od státu a model od modelu.

Koncepty konzervativních penzijních modelů kladou důraz na výkony a rovnost, s ohledem na zájmy jednotlivých sociálních skupin. Tato filozofie odráží širokou škálu modelů, přičemž společenské vrstvy hrají klíčovou roli v těchto konceptech a ovlivňují i rozdílné formy financování. (Vostatek, 2016)

3.1.1 Bismarckův pojistný model

Nejvýraznějším konzervativním penzijním modelem je Bismarckův pojistný model. Podle tohoto modelu se starobní důchod stanovuje na základě procentního ohodnocení, které závisí na délce pojištění a příslušnosti k určité mzdové kategorii a nadále je k němu připočten i státní příspěvek. Nákladovost tohoto systému se ve většině zemí pohybuje ve výši 10 % hrubého domácího produktu. (Conde-ruiz, González, 2016)

Guinnane a Streb (2021) uvádí, že Bismarckův systém je prvním modelem důchodového zajištění na stáří typický pro vyspělý svět. Svoje plány a předpisy prezentuje v komplexní formě s reálnou přenositelností. Starobní důchod vychází z nemocenského pojištění a je vnímaný jako trvalá pracovní neschopnost způsobená stářím. Guinnane a Streb (2021) prezentují, že původní návrh Bismarcka měl mít 3 pilíře. Úspěšné zavedení systému vedlo

v Německu k zajištění vyššího pocitu sociální bezpečnosti, která se projevila zvýšenou porodností a nárůstem nových manželských svazků.

Bismarckův pojistný model se zakládá na systému sociálního pojištění, který vymyslel Otto von Bismarck. Cílem Bismarckova systému je udržení příjmu v důchodu. Dávky ve stáří jsou odvozeny od příjmů, které účastníci systému odváděli během svého aktivního pracovního života, a tím financovali daný model. (Loužek, 2014)

3.2 Liberální modely

Hlavním znakem liberálních modelů je snaha o zabezpečení členů systému. Danou roli plní stát či rodina a její příslušníci. Při přechodu do důchodu dochází k výplatě dávky. Dávka se přestává vyplácet smrtí důchodce. (Vostatek, 2016)

Kaše (2021) uvádí jako základní stavební kámen liberálního modelu svobodu jednotlivce. V nesouhlasu s Vostatkem (2016) tvrdí, že není úlohou státu zasahovat v tomto případě do zabezpečení každého jedince solidární dávkou. Stát by v tomto modelu neměl plnit roli charity a zachraňovat svoje občany solidární dávkou. V tomto systému by dle Kašeho (2021) mělo být dosaženo dobrovolnosti zabezpečení.

3.2.1 Beveridgeův model

V roce 1942 byl Williamem Beveridgem vymyšlen model, který je stejně jako Bismarckův model, založen na financování pomocí daní a jiných odvodů. Hlavním rozdílem mezi těmito dvěma modely je způsob vyplácení dávek. Beveridgeův model distribuuje peníze univerzální dávkou, a to plošně všem zúčastněným v systému. Model se snaží o zabránění chudoby a je financovaný zdaněním. (Loužek, 2014)

Elena a Anna (2023) doplňují charakteristiku Beveridgeho modelu o efekt výrazného přerozdělení k dosáhnutí ekvivalentního příspěvku ve stáří. Stupeň této redistribuce má přímý vliv na sociální rozdíly ve starobním důchodu.

Vostatek (2016) se shoduje s Loužkem (2014) a uvádí, že Beveridgeův model je charakteristický univerzální dávkou poskytovanou po dosáhnutí důchodového věku. Vostatek (2016) také doplňuje Loužka (2014) o rozšíření poskytnutí dávky při invaliditě, nemoci či jiných sociálních situacích nastávajících v průběhu života.

Conde-ruiuz a González (2016) uvádí jako hlavní nevýhodu náhradový poměr po odvodu do důchodu. Tato dávka nedosahuje zdaleka částky, na kterou byli vysokopříjmoví lidé zvyklí

v průběhu jejich aktivního života. Starobní důchodci v tomto modelu nejsou schopni si pouze čerpáním starobního důchodu udržet životní úroveň srovnatelnou s aktivním pracovním životem. Lidé ve střední třídě pobírají univerzální dávku, stejně jako ostatní v systému, a pomáhají si pomocí soukromých úspor. Zemím, které využívají Beveridgeova modelu, činí výdaje na důchodový systém okolo 6 % hrubého domácího produktu.

3.3 Sociálně-demokratické modely

Sociálně demokratické modely jsou typické zejména pro skandinávské země. Výše penze se vypočítává z předem dané základny, která se liší dle daného státu. Jako základnu můžeme považovat průměrnou mzdu, medián mzdy či jiné ukazatele. Významným rozdílem od konzervativního systému je nastavení o podstatný solidární pilíř. (Chłoń-domińczak et al., 2020)

Kaše (2021) charakterizuje sociálně-demokratické modely jako propojení základních dávek společně s povinným placením pojištění zaměstnavateli. Účelem těchto modelů je zajištění jistoty dosažení starobního důchodu umožňujícího, i za cenu příspěvků ze státního rozpočtu, důstojné stáří.

3.3.1 Třípilířový model Světové banky

Sestavení modelu Světovou bankou byla reakce na nefunkčnost stávajících systémů, které v průběhu let vznikaly. Daný model je tvořen 3 pilíři. První pilíř je povinný a připomíná dříve prezentované modely (PAYG) zabezpečující peněžitý příjem v důchodu. Druhý pilíř staví svoje základy na fondovém systému a je kombinací osobních úspor společně s plánem zaměstnaneckým. Tvorba druhého pilíře je pro každého povinná a možnost modifikace omezená. Třetí pilíř je založený na financování FF DC. Hlavní znaky pilíře jsou dobrovolnost a flexibilita ve výběru alokace prostředků. (Loužek, 2014)

Potůček (2023) se shoduje se Světovou bankou na tom, že aktuální důchodové systémy jsou ve většině zemí neudržitelné a jako hlavní důvod uvádí neexistenci odpovědnosti za následky rozhodnutí, společně s demografickým trendem porodnosti a délkou dožití. Politická reprezentace dle Potůčka nereflektuje ve svých rozhodnutích potřeby systému, ale implementuje pouze kroky, které ji pomáhají ve volebních preferencích.

3.3.2 Švédský model

Evropská komise (2020) uvádí, že základní úvahou tohoto modelu je zabezpečení sociální ekvivalence, nízké nezaměstnanosti a zapojení solidárních principů. Tento model se snaží o motivování lidí zůstat v aktivním pracovním poměru i po dosáhnutí důchodového věku, a to formou částečných úvazků či méně namáhavé práce, než doposavad vykonávali.

Švédský model vychází z modelu Světové banky. Člení se do třech pilířů. Princip těchto pilířů je velice podobný s rozdílem toho, že „prémiová penze“ není obsažena v druhém pilíři, ale je začleněna do pilíře prvního. Švédský model se také pyšní spravedlivějším rozdělením dávky v prvním pilíři. Tato dávka se rozšiřuje péčí o děti. Část premiové penze je založena na fondovém systému. Daný systém se následně odlišuje od jiných tím, že jedinec nenese riziko za zhodnocení, ale nese jej celý systém. Avšak na rozdíl od jiných fondových systémů jedinec nerozhoduje v tomto případě o své alokaci financí do fondů a v momentu smrti nedědí prostředky pozůstalí. (Vostatek, 2016)

3.4 Neoliberální modely

Základní filozofií neoliberálních modelů je plně soukromý tržní systém důchodového zabezpečení. Hlavním benefitem by mělo být výrazné zvýšení důchodové dávky. Management fondů by měl obchodováním na finančních trzích zajistit vysoké zhodnocení a s využitím efektu složeného úročení předčít jiné systémy. Negativním aspektem tohoto systému je správná nákladovost fondů. Jelikož je tento systém stavěný na soukromém sektoru, tak primárním cílem provozovatelů je zisk. Tento jev se negativně projevuje právě ve zmíněné provozní nákladovosti. (Vostatek, 2016)

Hardin (2014) kritizuje přesun od tradičních penzijních systémů k neoliberalismu z důvodu přesunu odpovědnosti ze zaměstnavatele na zaměstnance. Jako typický příklad těchto systémů uvádí systém 401(k) ve Spojených státech amerických. Dle Hardin (2014) nejsou běžní obyvatelé schopni racionálního investování a dopouští se tak chyb, které mají za následek nedostatek prostředků pro jejich penze.

3.4.1 401(k)

Ve Spojených státech amerických funguje spoření na důchod pomocí 401(k). Jedná se o nepovinný systém, kdy zaměstnanec odvádí na svůj důchodový účet prostředky ze své hrubé mzdy, společně s příspěvkem od zaměstnavatele. Následně si zvolí z několika různých fondů nabízených zaměstnavatelem svůj fond. Toto rozhodnutí činí s cílem zhodnocení

svých prostředků. 401(k) se vyskytuje ve dvou variantách. První z nich je tradiční, kdy dochází ke zdanění až při výběru prostředků. Druhou variantou je Roth a zde nedochází ke zdanění, protože prostředky jsou již vypláceny z čistého zisku. (Fernado, 2023)

Blackrock (2023) definuje 401(k) jako investiční účet umožňující naspořit dostatečné prostředky pro odchod do penze. Tento účet je nabízený zaměstnavatelem společně s určitými kladenými podmínkami. Mezi společnostmi můžeme pozorovat vysokou míru rozličnosti požadavků umožňujících využití daného programu. Všechny společnosti však mají společné požadavky na věk, který by měl odpovídat 21 let. Společnosti neposkytují 401(k) všem, protože je ve spoustě případů založený na principu podílení na zisku. Z tohoto důvodu se nejčastěji týká zaměstnanců pracujících na plný úvazek. Někteří přikládají ještě dodatek v podobě minimálního počtu odpracovaných let u společnosti. Tato doba je většinou v rozmezí okolo 1 roku. (Blackrock, Inc., © 2024)

Úřad pro daňovou správu Spojených států amerických (2023) charakterizuje 401(k) jako plán umožňující na základě dobrovolného odložení části své mzdy dosahovat sdílení zisků mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci. K tomuto odkládání dochází na automatické bázi, která má však několik typů.

3.4.2 Chilský systém

Chilský penzijní systém se rozděluje na tzv. „starý systém“ a „nový systém“. Starý systém se vyznačoval DB plány založenými na PAYG systému financování. Tyto plány byly rozmístěny napříč 32 penzijními společnostmi a typická byla jejich různorodost podmínek odchodu do důchodu. Nelišil se pouze věk odchodu do důchodu, ale také způsob vyplácení dávek či jejich výše. (OECD, 2011)

K tranzici z PAYG systému na individuální důchodový systém došlo v Chile v průběhu roku 1981, a to za režimu vojenské diktatury. Dlouho kritizovaným aspektem chilského penzijního systému bylo diskriminování žen. Výplaty důchodových dávek byly výrazně nižší než u mužů. Z tohoto důvodu došlo v roce 2008 k zařazení příplatku pro ženy, a to za každé vychované dítě. Navzdory tomuto příplatku se Chile vyskytuje na spodních příčkách v rovnosti důchodů mezi ženami a muži. (Madero-cabib et al., 2019)

První velké nedostatky se projevily po roce 2008, kdy proběhla finanční krize. Do tohoto období systém byl typický vysokou profitabilitou díky rostoucímu trendu na kapitálových trzích. Po událostech spojených s finanční krizí nastaly masivní protesty,

které vedly k znovu zvolení Michelle Bacheletové a zpětnému zavedení několika pilířového systému. (Ząbkowicz, 2019)

4 VALORIZACE

Valorizace je pravidlo o aktualizaci důchodových dávek, které vychází z nastaveného důchodového systému. Toto pravidlo je právně závazné a musí k němu docházet v intervalech stanovených v zákoně. Cílem valorizace je upravování úrovně dávky současné životní úrovně v daném státě. (OECD, 2013)

Všechny statky v ekonomice podléhají inflaci a výplata důchodové dávky musí tuto skutečnost nějakým způsobem reflektovat. Z tohoto důvodu jsou v důchodových systémech zakomponovány mechanismy valorizace penzí. Nejčastějším způsobem zvýšení penze je přizpůsobení nějaké ekonomické veličině. (Mertl, 2023)

4.1 Index spotřebitelských cen

Nejmenší valorizací, která by měla být zakomponována do důchodového systému, je zvýšení dávky o inflaci. K této úpravě dochází za účelem uchování kupní síly penzí. (OECD, 2013)

Kobylińska a Balcerowski (2018) se shodují ve své interpretaci způsobu úpravy důchodové dávky o navýšení o aktuální hodnotu inflace s OECD (2013). Všichni zmínění kladou důraz na zachování kupní síly penzí. V případě deflace však nedochází k poklesu penze.

4.2 Růst mezd

Druhým způsobem, jakým je možno upravovat výši pobírané penze v čase, je pomocí růstu mezd v ekonomice. Toto navýšení má za cíl neprohlubovat rozdíl mezi aktivně pracujícími lidmi a nově vzniklými důchodci v delším časovém období. Důchodci jsou díky tomuto typu valorizace schopni profitovat na rostoucí ekonomice jejich státu. (Mertl, 2023)

Kobylińska a Balcerowski (2018) uvádí jako jednu z možností valorizaci důchodů dle růstu HDP daného státu. Stejně jako u způsobu valorizace pomocí indexu spotřebitelských cen, tak ani při této metodě nedochází při poklesu HDP ke snížení vyplácené dávky. Kobylińska a Balcerowski (2018) informují o možnosti kombinace valorizace pomocí indexu spotřebitelských cen a růstu mezd. V tomto případě dochází k navýšení dle stanoveného poměru přisuzujícího dopad dané složky do výpočtu konečné dávky.

5 KLÍČOVÉ PARAMETRY DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ

Mercer CFA Institute Global Pension Index (MCGPI) je hodnotící index porovnávající adekvátnost, integritu a udržitelnost důchodových systémů. Na vyhodnocování systémů spolupracuje Monash Centre for Financial Studies, CFA Institute a Mercer LLC. Vyhodnocování systémů je založeno z velké části na metodě benchmarkingu. (Business Wire, 2023)

Jeden z nejznámějších důchodových hodnotících indexů je MCGPI. Tento index je složený z 47 zemí a zkoumá 3 základní aspekty hodnocení důchodových systémů. Mezi tyto aspekty patří adekvátnost, udržitelnost a integrita. K vyhodnocení daných aspektů využívá více než 50 podbodů. Hodnotící statistickou metodou je v tomto případě vážený průměr. (CFA Institute, 2023)

5.1 Adekvátnost důchodového systému

Fratoni et al. (2022) definují přiměřenost či adekvátnost důchodových systémů jako skutečnost, která udává, zda výše důchodové dávky odpovídá přiměřené životní úrovni důchodce. Attias et al. (2016) se shoduje s Fratoni et al. (2022) a dodává, že důchodová adekvátní důchodová dávka by měla kromě zajištění přiměřené životní úrovně také zabraňovat vyloučení ze společnosti.

Jeden z nejdůležitějších požadavků, který je kladen na důchodové systémy, je jeho adekvátnost. Existuje několik způsobů, pomocí jakých se dá tento požadavek měřit např. náhradový poměr či poměr dávek k průměrné mzdě. (Oręziak, 2022)

5.1.1 Náhradový poměr

Metoda náhradového poměru se zaměřuje na srovnání prvního důchodu vyplaceného v penzi s poslední mzdou či platem, který byl občanovi vyplacen. Poměrové číslo vyobrazuje tzv. „náhradovou míru“. (Attias et al., 2016)

Chybalski a Marcinkiewicz (2016) svým výzkumem na 29 evropských státech dokázali, že využití náhradového poměru není dostačující pro zajištění adekvátní důchodové dávky. Náhradový poměr by měl sloužit pouze jako jedna ze součástí výpočtů přiměřenosti důchodového systému.

5.1.2 Poměr dávek k průměrné mzdě

Poměr dávek k průměrné mzdě představuje výpočet adekvátnosti, který využívá hodnotu porovnávaného důchodu a vztahuje ho k průměrné mzdě či jinému obecně uznávanému ekonomickému ukazateli (medián mzdy). (Oręziak, 2022)

Chybalski a Marcinkiewicz (2016) využívají při poměrové metodě výpočtu adekvátnosti jako hlavní ekonomickou veličinu medián příjmu. Označují ho ve svém výzkumu na 29 evropských zemích jako vhodnější. Pro optimální zobrazení adekvátnosti problému penzí využívají jejich navržený ukazatel „SPAI“, který je kombinací poměrových výpočtů s náhradovým poměrem.

5.2 Udržitelnost důchodového systému

Pojem udržitelnost důchodových systémů je čím dál více skloňovaný mezi odborníky na důchodové systémy. Nejčastějším důvodem je probíhající demografická transformace. Daný problém je celosvětový a způsobuje výrazný tlak na důchodové systémy. Nejvíce se tento problém skloňuje s PAYG systémy, které výrazně ovlivňují faktory demografické změny a legislativní faktory. (Rotschedl, 2015)

Většina důchodových systémů je nyní pod tlakem. Hlavním faktorem, dostávajícím důchodové systémy pod tlak, je demografická změna. Systémy se stávají neudržitelnými, protože udržitelný systém je takový systém, který má optimalizovanou svoji příjmovou a výdajovou stránku. Daný systém následně dokáže v dlouhém časovém horizontu uspokojovat závazky vůči občanům v penzi. S efektem působení demografické změny se pomyslné nůžky příjmové a výdajové části systému rozevírají. (Culotta, 2021)

Clements et al. (2014) se shodují s Culottou a Rotschedlem na faktu, že rozvinuté země jsou aktuálně pod velkým tlakem z hlediska udržitelnosti důchodových systémů. Clements et. al (2014) vnímají složitost řešení daného problému zejména ve spojení s adekvátností. Při snaze udělat systém více udržitelný dochází ke snížení adekvátnosti systému. K danému jevu nastává z několika důvodů, přičemž jedním z hlavních je snížení výše vyplácené důchodové dávky. Většina rozvinutých zemí se snaží tento problém vyřešit zvýšením angažovanosti soukromého sektoru. Prozatím tato skutečnost nevedla k výrazné změně, a to díky existenci vysokých přechodných nákladů a neplnění očekávaných výnosů penzijními společnostmi.

5.2.1 Demografická změna

Schön (2023) definuje demografickou změnu jako spojení dvou současných jevů. Prvním z jevů je prodlužující se délka života. Druhý jev je pokles tzv. „efektu kohorty“, který popisuje jako efekt velké porodnosti po určitý časový úsek.

Šimpach (2023) se shoduje s Schönem (2023), akorát využívá jiné terminologie pro její definování. Šimpach (2023) uvádí, že demografická změna je spojena se snížením úmrtnosti ve věku 60-70 let.

Kaše (2021) uvádí, že demografickou změnu může způsobovat změna z tzv. „předmoderní společnosti“ na „moderní společnost“. Nová moderní společnost je charakteristická prodloužením délky života společně s nízkou natalitou. Demografickou změnu dle Kašeho (2021) ovlivňuje také míra migrace, která měří, kolik nových obyvatel přijde na určité území, versus kolik jich odejde do zahraničí.

5.2.2 Ekonomické faktory

Nejvýraznějšími ekonomickými faktory jsou nízký růst mezd, nízký růst HDP nebo nezaměstnanost. Období od roku 2020–2023 bylo typické vysokou inflací a ekonomickými šoky způsobenými nově rozpoutanými válkami či Covidem 19. Všechny tyto zmíněné problémy způsobují v dlouhém časovém horizontu obtížnosti s udržitelností systému. (Outlioua, Fazouane, 2023)

Mercer LLC. (2023k) zkoumá jako hlavní ekonomický faktor růst HDP. Způsob vyhodnocení se zaměřuje na poměr aktiv systému vůči HDP. Významným faktorem, ovlivňujícím ohodnocení tohoto ukazatele, je také teritoriální diverzifikace aktiv. Efekt správně diverzifikovaných aktiv může napomoci vyváženosti daného systému.

5.2.3 Finanční faktory

Finanční faktory, způsobující problémy důchodových systémů, jsou spojeny s nestálostí výnosů z kapitálových investic. Burzovní trhy podléhají vysoké volatilitě. Vysoká volatilita výnosů se musí řídit patřičně pružným řízením alokace aktiv v penzijních portfoliích. (Outlioua, Fazouane, 2023)

Bayar (2013) vidí finanční riziko udržitelnosti důchodových systémů zejména v PAYG financovaných systémech. Tento problém spojuje zejména s demografickou tranzicí.

Bayar (2013) se shoduje s Outliouaou a Fazounem (2023) v efektu volatility na fondový systém, ale dokládá i negativní efekt krizí na systémy PAYG.

5.2.4 Politické faktory

Důchodové systémy čelí několika hrozbám také z oblasti politické reprezentace daného státu. Původcem těchto hrozeb je primární zájem politiků, který není vždy v souladu s důchodovým systémem. Politici ve většině zemí nenachází konsensus na podobě a správě důchodového systému. Primárním zájmem výkonných činitelů je zalíbení se voličům. Neochota plánování rozsáhlých reforem také nenapomáhá správnému a stabilnímu fungování systému. Dalším důvodem je neochota posouvání odchodu do důchodu a přijímání imigrantů. Tyto dvě činnosti mohou důchodovým systémům výrazně pomoci, ale patří přesně mezi ty politické kroky, které politikům uberou hlasy ve volbách. (Rotschedl, 2015)

Mercer LLC. (2023k) se shodují s Rotschedl (2015) na riziku nadstandartního vyplácení důchodových dávek výkonnými činiteli státního aparátu. Nadměrné výplaty ohrožují udržitelnost systému pro další generace a klíčovým rokem, kdy by se tento jev mohl projevit, je rok 2050.

5.2.5 Legislativní faktory

Nedokonalé legislativní zakotvení důchodových systémů může způsobovat problémy, a to zejména díky zakomponovaným indexacím. Valorizace pomocí indexací, například vzhledem k inflaci, jsou právně závazné a stát je proto musí i v nepříznivé ekonomické situaci plnit. V některých systémech jsou zakomponovány doložky umožňující v daném případě poskytnout pouze částečnou valorizaci penzí. Tyto doložky pozitivně přispívají udržitelnosti systému. (Outlioua, Fazouane, 2023)

Dalším nedostatkem dle Meyer et al. (2013) bývá pokrytí a jeho ukotvení v legislativě států. Nedostatečné pokrytí či nevyrovnanost příležitostí může způsobovat rizika spojená s udržitelností důchodového systému.

5.3 Integrita důchodového systému

Integritu lze považovat za dodržení slibů daných účastníkům důchodového systému. V obecném měřítku se dá charakterizovat integrita také jako skupina pravidel a hodnot, které jsou vnímány veřejností za přijatelné a dodržované. K dosáhnutí důvěry v systém napomáhá

transparentnost v rozhodování a činech, které jsou podnikány výkonnými představiteli státu spravujícími důchodový systém. Dalšími faktory, zlepšujícími vnímanou integritu systému, jsou odpovědné hospodaření či kompetentnost vlády. (Dalen, Henkens, 2017)

Mercer LLC. (2023k) vnímá integritu jako vlastnost systému, kterou ovlivňuje 5 dalších vlastností. Dané vlastnosti jsou regulace, řízení, ochrana, komunikace a provozní nákladovost systému. Významný důraz klade společnost na fondové pilíře systému. Celkově se organizace Mercer LLC. (2023k) shoduje s Dalenem a Henkensem (2017) v pocitu, který integrita systému vzbudí v občanech jednotlivých států. Tímto pocitem je důvěra v daný systém. Čím větší integritu si systém vybuduje, tím více v něj budou občané věřit.

5.3.1 Regulace a řízení

Regulace a řízení v kontextu integrity penzijních systémů je nejčastěji skloňované téma s ohledem na soukromý sektor. Jedná se o proces, kdy dochází ke stanovování pravidel a standardů, které mají zajistit bezpečný, efektivní a důvěryhodný provoz. Pro dohled nad těmito stanovenými pravidly jsou vytvořeny regulační orgány, monitorující činnost soukromých poskytovatelů podnikajících v oborech souvisejících s penzijním systémem. Při správném řízení je umožněno vhodně zvolenou regulací dosáhnout zvýšené důvěřivosti účastníka v důchodový systém. (Mercer LLC., 2023k)

Vytváření pravidel pro správu a řízení se týká hlavně fondových důchodových systémů. Klíčovým prvkem je zajištění právně závazného stanovení struktury plánů dle cílů účastníků systému. Regulace je taktéž vyžadována z důvodu zdůraznění rizikovosti daných plánů. Dále regulace slouží jako ochrana před vykrádáním fondů manažery či jako prevence vůči bankrotu v období ekonomické krize. (Hinz, 2015)

5.3.2 Ochrana a komunikace

Mercer LLC. (2023k) vnímá ochranu členů důchodového systému jako soubor předběžných opatření k zajištění stability výplaty důchodových dávek, a to bez ohledu na situaci, ve které se zaměstnavatel přispívající peníze do systému či společnost spravující investice nachází. Výhody či rizika investic by měly být uvedeny přesně a měly by být s dostatečným důrazem komunikovány vstříc veřejnosti. Komunikace by dle těchto požadavků měla splňovat požadavek plné transparentnosti.

Jednoduchá a stručná komunikace napomáhá zajištění větší integrity, a to díky většímu porozumění významného procenta účastníků systému. Taktéž je důležité, aby probíhal pravidelný tok informací mezi správci systému a občany. (Department for Work and Pensions, 2018)

5.3.3 Provozní náklady

Provoz penzijního systému se pojí s provozními náklady. Tyto náklady mohou zejména v oblasti fondového spoření nabývat vysokých částek. Společnosti si můžou nárokovat celou řadu zjevných i skrytých poplatků. Systém může dosáhnout vysoké integrity pouze v případě, kdy eliminuje skryté poplatky na minimum a zajistí tak účastníkům svobodnou a efektivní volbu. (Mercer LLC., 2023k)

Provozní nákladovost důchodových systémů se výrazně liší podle dané země a kompozice pilířů. Náklady jsou nejčastěji počítány jako procento ze spravovaných financí. Tato procenta se pohybují od 0,1 % do 1,5 %. V případě vysokých poplatků může dojít k výraznému ovlivnění výsledné výše penze. (OECD, 2017)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 STANOVENÍ HODNOTÍCÍCH KRITÉRIÍ

Na základě vypracované teoretické části bakalářské práce jsou autorem stanoveny následující hodnotící kritéria. Autor určuje jako základní kritéria vyhodnocování důchodových systémů udržitelnost, adekvátnost a integritu. Daná kritéria jsou zvolena z důvodu jejich aplikace v Mercer CFA Institute Global Pension Index. Pomocí stanovených kritérií autor vyhodnocuje a prezentuje důchodové systémy v praktické části bakalářské práce.

Autorem bylo zjištěno, že daný index nevyhodnocuje Českou republiku. Absence vyhodnocování České republiky jej přiměla ke stanovení tohoto ohodnocení. Ohodnocení je věnována osmá kapitola praktické části. Tato kapitola obsahuje kromě ohodnocení také nedostatky důchodového systému České republiky. Autor zde aplikuje svoje nabyté znalosti v oblasti dané problematiky. Jeho ohodnocení, společně s následným doporučením, by měly být největší přidanou hodnotou bakalářské práce.

7 ANALÝZA VYBRANÝCH DŮCHODOVÝCH SYSTÉMŮ

V této části bakalářské práce autor praktikuje analýzu vybraných důchodových systémů. Vybrány byly důchodové systémy z České republiky, Islandu, Portugalska a Finska. Důchodový systém z České republiky je hlavním předmětem analýzy bakalářské práce a ostatní systémy jsou vybrány podle umístění ve třech hlavních kategoriích MCGP Indexu.

V kapitole 7.1 je autorem představen důchodový systém České republiky, včetně jeho kompozice. Autor zde popisuje první, druhý a třetí pilíř důchodového systému. Na kompozici navazuje reforma vykonaná vládou České republiky v roce 2024. Autor zde rozebírá změny, které od tohoto roku v systému nastaly.

Kapitola 7.2. je věnována důchodovému systému Islandu, který se umístil jako 1. v kategorii udržitelnosti dle MCGPI 2023. Autor se zde zaměřuje na skladbu systému a vysvětluje jeho části. Druhá část kapitoly je věnována zejména ohodnocení MCGPI 2023. Autor vyzdvihuje aspekty systému, které jej dovedly k zisku prvního místa. Stejně jako všechny systémy, tak i systém Islandu obsahuje několik nedostatků. Dané nedostatky jsou zde také probírány.

Portugalskému důchodovému systému je věnována kapitola 7.3. Důchodovému systému Portugalska se podařilo získat 1. místo v kritériu adekvátnosti. V této kapitole jsou autorem objasňována specifika tohoto systému. Zaměření je kladeno na odůvodnění umístění na čelní příčce a poukázání na nedostatky systému.

Finský důchodový systém se vyznačuje jeho integritou. Právě jeho integrita jej dovedla k 1. místu ve stejnojmenném hodnotícím kritériu. Autorem je v kapitole 7.4 vysvětlena kompozice daného systému. Autor zde také, stejně jako u předchozích světových systémů, vysvětluje skutečnosti, které dovedly důchodový systém Finska k jeho úspěchu v hodnocení. Nedostatky systému také nejsou v kapitole 7.4 opomíjeny.

7.1 Důchodový systém České republiky

Český důchodový systém kombinuje několik důchodových pilířů. Tyto pilíře jsou kombinací PAYG a fondového systému. V roce 2024 dochází k velkým změnám způsobených důchodovou reformou stávající vlády, která se snaží o optimalizaci stávajícího systému. Reforma vychází z doporučení Národní ekonomické rady, Komise pro spravedlivé důchody a doporučení OECD (Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2023)

7.1.1 První pilíř

Charakteristickým znakem prvního pilíře je jeho financování. První pilíř je financovaný pomocí systému PAYG. Toto financování je založeno na povinném placení důchodového pojištění v průběhu aktivního pracovního života českého občana. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2023)

Po dobu aktivního života odvádí zaměstnanec 28,6 % (31,6 % záchranáři či hasiči) z vyměřovacího základu v rámci důchodového pojištění. Z hrubé mzdy je odváděno 7,1 % zaměstnancem a 21,5 % zaměstnavatelem (24,5 % u hasičů a záchranářů). Občan, provozující svoji činnost jako osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ), odvádí do systému 28 % z vyměřovacího základu. Výše odvodů se může lišit dle kategorie vykonávané činnosti a dle výše vyměřovacího základu. (Česká správa sociálního zabezpečení, 2024)

V rámci pobírání důchodové dávky čerpá z tohoto pilíře více než 99 % obyvatel České republiky. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2023) Celkové výdaje prvního pilíře činily v roce 2023 celkem 692,33 mld. Kč (Ministerstvo financí České republiky, 2024)

7.1.2 Druhý pilíř

V roce 2014 došlo k ukončení provozu druhého pilíře. Občané České republiky odváděli svoje prostředky do druhého pilíře pomocí důchodového spoření. Prostředky naspořené v rámci druhého pilíře byly přeneseny do pilíře třetího. (Ministerstvo financí České republiky, 2013)

Změny, které následovaly, byly přijaty za účelem rozšíření přístupnosti pro co nejvíce občanů. Nové změny nyní nepodmiňují účast v systému dosažením 18 let a motivují k vyplácení po dobu nejméně 10 let. K motivaci dochází pomocí osvobození od daně. (Ministerstvo financí České republiky, 2013)

Statistika Asociace penzijních společností (2024b) za rok 2023 uvádí, že v transformovaných fondech se nachází 429 378 mil. Kč.

7.1.3 Třetí pilíř

Fondová část českého důchodového systému je reprezentována třetím pilířem. Spoření na důchod v rámci třetího pilíře je dobrovolné. Občan České republiky se může zapojit pomocí vytvoření svého doplňkového penzijního spoření u penzijní společnosti. Aktuální výše

prostředků v DPS, dle statistiky Asociace penzijních společností (2024a), nabývá hodnoty 166 116 mil. Kč. Do třetího pilíře mohl být také přesunut účastník druhého pilíře po jeho zrušení a následné transformaci fondů. (Ministerstvo financí České republiky, © 2023)

Příspěvky do třetího pilíře důchodového systému nesou s sebou několik výhod pro jejich účastníky. První z nich jsou daňové úlevy, a to jak pro občana zasílajícího svoje příspěvky, tak i pro jeho zaměstnavatele, který může dobrovolně přispívat svým zaměstnancům na jejich penze. Druhou výhodou je státní příspěvek. (Ministerstvo financí České republiky, © 2023)

Zmíněné výhody jsou však limitovány několika pravidly. Pro získání příspěvku musíte být občanem České republiky, dosáhnout 18 let a ukládat měsíční vklad minimálně v hodnotě 300 Kč. Maximální státní příspěvek činí 230 Kč a je dosažen při vkladu 1 000 Kč. Uplatnění daňového zvýhodnění je umožněno od měsíčního příspěvku vyššího než 1 000 Kč. Horní limit daňového zvýhodnění je 3 600 Kč a je ho dosaženo při měsíčním vkladu 3 000 Kč. (Seyfor, a. s., 2023)

Výše výhod, v závislosti na měsíčním vkladu, můžete vidět v tabulce 1. V tabulce lze vidět, že nejvyšší státní podpory je dosaženo při měsíčním vkladu v hodnotě 3 000 Kč. K tomuto jevu dochází díky limitu státního příspěvku a daňovému zvýhodnění. Při daňovém zvýhodnění je potřeba vzít v úvahu příjem jedince.

Daňové zvýhodnění je možné i na straně zaměstnavatele. Dané zvýhodnění je umožněno pouze do výše příspěvku 50 000 Kč na jednoho zaměstnance. Příspěvky do této částky se stávají pro zaměstnavatele daňově uznatelnými náklady. (Seyfor, a. s., 2023)

Tabulka 1 Státní podpora III. pilíře (vlastní zpracování dle Seyfor, a. s., 2023)

Měsíční vklad	Výše státního příspěvku	Výše ročního daňového zvýhodnění (v Kč)
Méně než 300 Kč	0 Kč	0 Kč
300 Kč	90 Kč	0 Kč
400 Kč	110 Kč	0 Kč
500 Kč	130 Kč	0 Kč
600 Kč	150 Kč	0 Kč
700 Kč	170 Kč	0 Kč
800 Kč	190 Kč	0 Kč
900 Kč	210 Kč	0 Kč
1 000 Kč	230 Kč	0 Kč
1 100 Kč	230 Kč	180 Kč
1 300 Kč	230 Kč	540 Kč
1 500 Kč	230 Kč	900 Kč
1 700 Kč	230 Kč	1 260 Kč
2 000 Kč	230 Kč	1 800 Kč
3 000 Kč	230 Kč	3 600 Kč
3 000 Kč a více	230 Kč	3 600 Kč

7.1.4 Reforma v roce 2024

Plánovaná reforma v roce 2024 se rozděluje do dvou částí. První část úprav nabývá platnosti od 1. 1. 2024. Druhá část reformy začne platit od 1. 7. 2024. (Generali penzijní společnost, 2023)

První část

Nejvýznamnějšími změnami, první části plánované reformy, je prodloužení minimální doby spoření na 10 let, zrušení dodávání příspěvků v případě předčasného splácení, nový alternativní fond, forma výplaty z třetího pilíře a zvýšení daňového odpočtu až na 48 000 Kč. Promítnutí daňového odpočtu můžete pozorovat v tabulce 2. Výplata z třetího pilíře bude nově umožněna jen jednou. Forma výplaty bude poskytnuta částečným jednorázovým výběrem či pravidelnou penzí, a to po ukončení smlouvy. V rámci první části reformy je i novinka pro občany, kteří zůstali v transformovaném fondu. Nyní si mohou tito občané zrušením původní smlouvy a založením nové přesunout svoje prostředky do doplňkového penzijního připojištění (DPS). (Generali penzijní společnost, 2023)

Zajímavou příležitostí první části reformy je přesun prostředků z transformovaného fondu do DPS. Daný přesun umožní občanům zvolit jinou strategii zhodnocování prostředků. V transformovaných fondech je možnost pouze konzervativní strategie a s tím spojeným zhodnocením pouze 1 %. Doplňkové penzijní spoření nabízí i vyváženou a růstovou investiční strategii. Tento přesun může být zajímavý hlavně pro obyvatele, kteří budou vybírat svoje prostředky za 10 a více let. Při využití růstové strategie se jedinec dostane na zhodnocení až 8 % (bez započtení státního příspěvku).

Rozdíly ve zhodnocení jsou způsobené kompozicí fondů. V růstové strategii je významná část fondu tvořena akciemi. Vysoké procento akcií umožňuje vyšší zhodnocení, a to společně s přijatým rizikem. Toto riziko se dá omezit dlouhým časovým horizontem. Když daný jedinec využívá této strategie, tak s blížícím se důchodem je vhodné změnit formu na vyváženou či konzervativní. Daná tranzice je mu automaticky nabídnuta penzijní společností, ale právem každého je tuto možnost nevyužít a zůstat ve formě růstové. Při této volbě občan riskuje propad akciového trhu a následně výrazně nižší pobíraný důchod. Z tohoto důvodu se nedoporučuje dané rozhodnutí běžnému občanovi, který není profesionálním investorem na finančních trzích či nemá jiné vhodné predispozice pro adekvátní vyhodnocení rizikovosti rozhodnutí. (Generali penzijní společnost, 2023)

Druhá část

Druhá část důchodové reformy se zaměřuje na změnu limitu státního příspěvku a na nejmenší vklad s nárokem na zmíněný státní příspěvek. Nově bude mít spodní limit vkladu, s nárokem na státní příspěvek, hodnotu 500 Kč. Navýšen bude i horní limit státního příspěvku. Promítnutí této změny lze pozorovat v tabulce 2. Výraznou změnou je také absence státního příspěvku pro občany, kteří již pobírají starobní důchod. Odůvodněním této změny je podstata daného příspěvku. Příspěvek má pomoci zajistit občanům důstojné důchody v momentě odchodu do penze. Cílem příspěvků není podporovat ve spoření stávající penzisty. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024)

Dle tabulky 2 lze vypočítat, že po změně platné od 1. 7. 2024 bude nejvýhodnější variantou přispívat měsíčním vkladem 5 700 Kč, protože dojde k maximalizaci státního příspěvku a daňového zvýhodnění. U daňového zvýhodnění je potřeba zohlednit výši příjmu daného jedince.

Tato nová reforma zasáhne výrazně stávající starobní důchodce. Těmto lidem se již nyní nevyplatí udržovat svoje peníze ve třetím pilíři a dojde proto k masivnímu vytahování prostředků na běžné či spořicí účty. Nejhůře jsou na tom důchodci, kteří uzavřeli doplňkové spoření v období, kdy již pobírali penzi a volili tuto formu jako způsob spoření. V daném případě musí pro zrušení smlouvy a vytažení prostředků bez sankcí, uběhnout doba alespoň 5 let. Příkladem dané skutečnosti je jedinec, kterému je 68 let, pobírá starobní důchod a smlouvu uzavřel v roce 2022. Náš zmíněný jedinec bude moci vybrat svoje prostředky až v roce 2027, ale už od července 2024 nebude mít nárok na státní příspěvek.

Tabulka 2 Změny ve státní podpoře III. pilíře (vlastní zpracování dle UNIQA, © 2024)

Měsíční vklad	Výše státního příspěvku	Výše ročního daňového zvýhodnění (v Kč)
Méně než 500 Kč	0 Kč	0 Kč
500 Kč	100 Kč	0 Kč
600 Kč	120 Kč	0 Kč
700 Kč	140 Kč	0 Kč
800 Kč	160 Kč	0 Kč
900 Kč	180 Kč	0 Kč
1 000 Kč	200 Kč	0 Kč
1 100 Kč	220 Kč	0 Kč
1 200 Kč	240 Kč	0 Kč
1 300 Kč	260 Kč	0 Kč
1 400 Kč	280 Kč	0 Kč
1 500 Kč	300 Kč	0 Kč
1 600 Kč	320 Kč	0 Kč
1 700 Kč	340 Kč	0 Kč
2 000 Kč	340 Kč	540 Kč
3 000 Kč	340 Kč	2 340 Kč
4 000 Kč	340 Kč	4 140 Kč
5 700 Kč	340 Kč	7 200 Kč
5 700 Kč a více	340 Kč	7 200 Kč

Třetí část

V rámci této reformy byly přijaty změny, které již nabyly účinnosti v průběhu roku 2023.

Jednou z těchto změn je návrat k valorizačnímu schématu platnému před rokem 2018. Dané valorizační schéma navyšuje pobírané důchody o jednu třetinu růstu reálných mezd a v momentě vysoké inflace nedochází k valorizaci. V daném případě dojde pouze k vyhodnocení nutnosti poskytnutí mimořádného příspěvku. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024)

Tato změna byla napadnuta opoziční politickou stranou ANO u Ústavního soudu. Daná skutečnost podporuje problematiku valorizací zmíněných autorem v teoretické části. Ústavní soud (2024) vynesl dne 24. ledna 2024 rozsudek, který neshledává mimořádné snížení valorizace protiústavním. Důvodem je, že před vydáním rozhodnutí byl přijat stav legislativní nouze, umožňující v případě hospodářské krize přijmout dané opatření. Snížení valorizace také neporušilo právní zásadu zákazu retroaktivity. Přes zamítnutí žaloby Ústavním soudem zde lze dle autora vnímat náročnost provedení takovéto změny a překážek s ní spojenými.

Druhou změnou je úprava v předčasném odchodu do důchodu. Ke zpřísnění podmínek došlo následujícím způsobem. Jedinec musí nyní dosáhnout věku maximálně o 3 roky nižšího, než je stanoven jako věk důchodový. Navíc k této podmínce musí od října 2024 splnit ještě podmínku stanovující minimální dobu pojištění na 40 let. Stát uvádí jako důvod ke zpřísnění fakt, že předčasný odchod do důchodu není běžným způsobem odchodu z pracovního trhu. Nyní tento odchod navíc penalizuje sankčním koeficientem zvýšeným na 1,5 % vyměřovacího základu a přidává pouze valorizaci základní výměry po dobu předčasného odchodu. Tento návrh doplňuje jiný s účinností od roku 2026, zvýhodňující předčasný důchod pro občany s odpracovanými alespoň 45 roky. V tomto případě se krátí sankce za předčasný odchod na polovinu. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024)

Od roku 2024 dojde také k velké změně u OSVČ. Oblast OSVČ je v České republice dlouho považována jako problematická. Lidé pracující jako OSVČ doposavad odváděli do systému velice nízkou částku a následkem byl nízký pobíraný důchod. K tomuto faktu docházelo díky neexistenci odvodu zaměstnavatelem, protože z povahy OSVČ zde zaměstnavatel nevystupuje. Nová úprava navyšuje povinný minimální vyměřovací základ na 40 % průměrné mzdy (dříve 25 %), a to postupně ve třech fázích v následujících 3 letech. Tato

změna si přislíbujví větší tok prostředků do systému a zajištění vyššího důchodu ve stáří osobám samostatně výdělečně činným. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024)

Velké množství změn, navrhnutých v rámci důchodové reformy stávající vlády, nabývá účinnosti až od roku 2025, 2026 či 2027. Mezi tyto návrhy patří úprava věku odchodu do důchodu, sdílení důchodových nároků manželů, motivace matek během péče o dítě k práci novým vyměřovacím základem, zvýšení základní důchodové dávky a zohlednění odchodu do důchodu dle fyzické namáhavosti práce. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024)

Prizpůsobování odchodu věku do důchodu bude probíhat pomocí údaje o době dožití. Aktuální hodnota důchodového věku činí 65 let. K této úpravě dochází z důvodu snahy o vyrovnání příjmů a výdajů důchodového systému. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024)

Sdílení důchodových nároků manželů je, společně s motivací matek k práci během péče o dítě, iniciativou k zajištění vyrovnání podmínek žen a mužů v systému. Ženy byly dlouhodobě systémem znevýhodňovány díky výchově dětí a absence zaměstnání v tomto období. Nový návrh s účinností od roku 2027 nabízí manželům sdílený vyměřovací základ, který napomůže k vyrovnání důchodů mezi mužem a ženou. Druhý návrh v této oblasti používá pro výpočet důchodu členky systému novou hodnotu. Po dobu péče o první dvě děti bude využíváno průměrné mzdy do věku maximálně 4 let dítěte. Dojde k odklonu od dosavadního individuálního základu vypočítávaného dle průměrného příjmu pobíraného před započítáním péče o dítě. Navíc tato částka bude navýšena o odvody z výdělku přijímaného po dobu péče o dítě. Primárním cílem této změny je zapojení matek do částečných pracovních poměrů během péče o dítě. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024)

Od roku 2026 by také mělo dojít k navýšení minimální pobírané dávky na 20 % průměrné mzdy. V České republice pracuje spousta lidí v profesích, které jsou fyzicky namáhavé a jejich vykonávání není reálné ve vysokém věku. Z tohoto důvodu se vláda inspirovala návrhem od Komise pro spravedlivé důchody a navrhuje zohlednění náročnosti profese v odchodu do důchodu. Jako způsob krytí výdajů, spojených s tímto brzkým odchodem, navrhuje zvýšení odvodů na sociálním pojištění u těchto profesí o 5 %. Dané navýšení bude odvádět zaměstnavatel, nikoliv zaměstnanec. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024; Komise pro spravedlivé důchody, 2020)

Autor kritizuje zejména navrhované řešení financování dřívějšího odchodu do důchodu u vybraných profesí. Důvodem jeho kritiky je efekt, jaký bude mít způsob financování dřívějšího odchodu na úroveň pobírané mzdy či platu. Autor si myslí, že navrhované řešení povede ke snížení růstu mzdy v následujících letech, protože dojde ke zvýšení nákladů spojených se zaměstnáváním těchto profesí. Autor svoji kritiku podporuje studií od Ma a Chenga (2019) prokazující přenos nákladů spojených s růstem odvodů ze sociálního zabezpečení na zaměstnance.

7.2 Důchodový systém Islandu

Islandský důchodový systém je složený ze 4 pilířů. První pilíř je klasický PAYG systém financovaný z daní. Druhý pilíř charakterizuje fondová podstata a tyto fondy jsou financovány zaměstnavateli a zaměstnanci. Třetí důchodový pilíř je motivovaný daňovým zvýhodněním a je zcela dobrovolný. Čtvrtý pilíř je tvořený jinými úsporami. (Mezinárodní měnový fond, 2023)

7.2.1 Kompozice důchodového systému

První pilíř je nejvíce ovlivňovaný demografickou změnou a ekonomickým růstem Islandu. Tyto problémy jsou typické pro všechny PAYG systémy a islandský není výjimkou. Výplaty z tohoto pilíře pokrývají základní úroveň důchodové dávky ve výši 5 494 Kč (32 775 ISK). Poskytovatelem tohoto pilíře je stát. Pro vznik nároku na výplatu musí být jedinec nejméně po dobu 3 let občanem Islandu, a to v období jeho 16–67 let věku. Další podmínkou výplaty je dosažení 67 let věku. Valorizace dávky se vztahuje k hodnotě inflace. (Mezinárodní měnový fond, 2023)

V prvním pilíři je také zakomponována ochrana vůči selhání pilíře druhého. Pokud druhý pilíř nedokáže naplnit svoje přísliby, tak je dávka vyplácena z pilíře prvního. (Mezinárodní měnový fond, 2023)

Druhý pilíř je velice komplexní. Financování tohoto pilíře probíhá odvody zaměstnavatelů a zaměstnanců. Zaměstnavatel odvádí minimálně 11,5 % ze mzdy zaměstnance. Zaměstnanec odvádí minimálně 4,5 %. Odvody zaměstnanců jsou daňově uznatelnými. Výplata penzí záleží na penzijním schématu spravovaného daným fondem. Nachází se zde 25 schémat, přičemž pouze 4 poskytují „defined-benefit“ (DB). Zbýlých 21 je založeno na „defined ambition“ (DA). DA systémy cílí na určitý náhradový poměr vůči pobíranému příjmu před odchodem do důchodu. Tento poměr však negarantují. Garantovaný poměr

můžeme nalézt v DB systémech, ale do DB systému se již nedá nově na Islandu připojit. Poskytovateli druhého pilíře jsou penzijní fondy, kterých je 21 aktivních a 4 uzavřené. (Mezinárodní měnový fond, 2023)

Třetí pilíř je doplňkový a dobrovolný. Financování pilíře probíhá formou odvodů od zaměstnance a zaměstnavatel mu může přispívat. Hodnota odvodů je ve výši 4 % u zaměstnance a 2 % u zaměstnavatele. Čerpání je umožněno již před důchodovým věkem, pokud jsou prostředky využity na pořízení prvního bydlení. Prostředky z tohoto fondu pilíře jsou plně převáděny v případě smrti na dědice. Poskytovateli možnosti spoření ve třetím pilíři jsou banky či penzijní společnosti. (Mezinárodní měnový fond, 2023)

Čtvrtý pilíř je tvořený jinými úsporami, které nejsou již zcela spojovány se státem a jejich tvoření je podporováno politikou státu. Může se jednat například o podporu ve vlastnictví nemovitostí či jiného tvoření majetku. (Mezinárodní měnový fond, 2023)

7.2.2 Ohodnocení MCGPI 2023

Druhé místo v celkovém vyhodnocení MCGPI patří penzijnímu systému Islandu. Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023 jej ohodnotil známkou A se ziskem 83,5 bodů ze 100. Mezi hlavní přednosti tohoto systému patří jeho adekvátnost a udržitelnost. Tento systém, mírně oproti svým největším konkurentům Nizozemsku a Izraeli, zaostal v oblasti jeho integrity. (Mercer LLC., 2023k)

Udržitelnost je kategorie, ve které Island dominuje. První místo v této kategorii obsadil zejména díky plnému počtu z podkategorií „Podíl osob v produktivním věku v důchodovém spoření“, „Úroveň penzijních aktiv vůči HDP“, „Úroveň odvodů do penzijního systému“, „Flexibilní přístup k důchodovým úsporám pro zaměstnance ve stáří“. Téměř plný počet zaznamenal v kategorii „Participace osob na pracovním trhu ve starším věku“. Obstojné výsledky byly dosaženy v kategoriích „Efekt demografické změny“ a „Úroveň státního dluhu a poměr výplaty důchodových dávek k HDP“. Velký prostor pro zlepšení v oblasti udržitelnosti nabízí kategorie „ESG požadavky na systém“ a „Ekonomický růst státu“. (Mercer LLC., 2023k)

Mercer LLC. (2023k) radí Islandu, aby se pokusil snížit úroveň zadlužení domácností a státního dluhu vůči HDP. Další způsob zlepšení, jak by se mohl stát Island opět po roce jedničkou mezi důchodovými systémy (v roce 2023 je to Nizozemsko), je zohlednění vyměřovacího základu penzí při právním rozdělení dvou osob žijících v manželství či registrovaném partnerství.

7.3 Důchodový systém Portugalska

Portugalský důchodový systém je typický zákonným důchodovým systémem na principu PAYG. Pro občany v chudobě se nachází v systému opatření, které nabízí solidární dávky těmto osobám, pokud prokáží nárok na něj. Třetí součástí systému je dobrovolné spoření pomocí fondů, jejichž podíl je mizivý. (Versorgungsanstalt des Bundes und der Länder, © 2021)

7.3.1 Kompozice důchodového systému

Zákonný důchodový systém je typickým PAYG systémem. Jeho financování probíhá pomocí odvodů ze sociálního zabezpečení. Celkový odvod ze mzdy na sociální pojištění má výši 34,75 %, přičemž 11 % je odváděno zaměstnancem a 23,75 % zaměstnavatelem. Z této sumy jde 16,01 % na důchodové zabezpečení. Věk odchodu do důchodu je v tomto systému stanoven na 66 let a 7 měsíců. Výpočet vyměřovacího základu bere v úvahu pouze 40 nejvyšších ročních odvodů. Dle OECD (2023a) je náhradový poměr penze oproti příjmům jeden z nejvyšších na světě a v prvním roce dosahuje velikosti 98,8 %. (Versorgungsanstalt des Bundes und der Länder, © 2021; AMA, © 2024a)

Solidární příspěvek je forma, jak v Portugalsku pomoci penzistům trpícím chudobou. Každý obyvatel Portugalska s platným občanstvím alespoň 6 let je oprávněn žádat o příspěvek v chudobě, pokud splní následující kritéria. Prvním kritériem je dosažení věku 66 let a 4 měsíců. Žadatel také nesmí dosáhnout ročního důchodu vyššího než 145 027 Kč (5 858,63 €). Nárok také vzniká, když pár žije společně alespoň po dobu 2 let v jedné domácnosti (manželé či druh s družkou) a nedosáhne společného ročního starobního důchodu vyššího než 253 749 Kč (10 256,6 €). Pokud občan splní všechny zmíněné podmínky, tak se výše pobírané dávky odvíjí od jeho penze. Systém výpočtu využívá pobíraný roční důchod přepočtený na měsíční a následně tuto částku odečítá od stanovené hranice chudoby. Jak již autor uvedl, tak hranice chudoby je v Portugalsku ve výši 145 027 Kč ročně, což při přepočtu na měsíční vyjádření dává hodnotu 12 086 Kč. Pokud tedy jedinec dosahuje starobního důchodu nižšího, tak je jeho dávka ve výši rozdílu mezi úrovní chudoby a jeho důchodu. Pro jasné vyjádření této problematiky, autor uvádí příklad občana Portugalska, který pobírá měsíční penzi ve výši 8 457 Kč. V daném případě jeho solidární dávka bude vyměřena ve výši 3 629 Kč. (AMA, © 2024b)

Dobrovolné spoření je zastoupeno pouze minoritně. Úroveň dobrovolného fondového spoření činila dle Gabinete de Estratégia e Planeamento (2020) v roce 2019 v Portugalsku

10,7 % HDP, přičemž hodnota zákonného důchodového systému nabývá hodnot 93 % HDP. Fondové spoření je do určité výše daňově zvýhodňováno.

7.3.2 Ohodnocení MCGPI 2023

Portugalsko obsadilo v MCGPI 18. místo. Systému se podařilo získat známku B při indexové hodnotě 67,4 bodů ze 100. Důvodem zvolení tohoto systému pro analýzu je jeho první místo v hodnocení adekvátnosti. Systém oplývá také vysokou integritou, která jej řadí v této kategorii na 7 místo. Výrazné nedostatky však lze pozorovat v udržitelnosti, kde se portugalský důchodový systém pohybuje až na 41. pozici ze 47 hodnocených zemí. (Mercer LLC., 2023k)

Jak již bylo autorem zmíněno, tak se důchodový systém Portugalska stal nejadekvátnějším důchodovým systémem. Portugalskému systému se podařilo dosáhnout maximálního bodového ohodnocení v následujících podkategoriích: „Čisté náhrady důchodové mzdy v závislosti na příjmové skupině“, „Stanovení věku pro čerpání benefitů z penzijních fondů“ a „Úroveň penzijních prostředků zainvestovaných v růstových aktivech“. Nadále dosáhl tento systém téměř plného bodového ohodnocení v podkategorii „Minimální důchod a jeho navyšování“ a „Podmínky a opatření související s odchodem ze zaměstnání a převodem důchodových nároků“. Tento systém také obstál v porovnání s jinými, a to v podkategoriích „Podmínky a možnosti vyplácení důchodových dávek a reverzních hypoték“, „Daňového zvýhodnění příspěvků do penzijního systému“ a „Úroveň soukromého vlastnictví nemovitostí“. Nejvíce daný systém zaostává v oblasti „Vypořádávání důchodových prostředků v momentu rozvodu či ukončení registrovaného partnerství“, „Forma započtení dočasné pracovní neschopnosti do vyměřovacího základu“ a také v oblasti „Finanční stabilita domácností“. (Mercer LLC., 2023k)

Pro zlepšení hodnotícího ratingu musí Portugalsko podniknout několik kroků zejména v oblasti udržitelnosti. Systém nejvíce postrádá zapojení soukromého fondového systému. Absence fondů vytváří tlak na financování budoucích dávek. S demografickou proměnou může tento systém do budoucna čelit nedostatku prostředků pro výplatu důchodových dávek. Tento jev bude nadále způsobovat problém pro Portugalsko i v oblasti zapojení starších obyvatel do pracovního poměru. Aktuální zapojení osob ve vyšším věku nedosahuje dostatečné úrovně. Následkem tohoto jevu je chudoba ve stáří. Dle Ferschweilerové (2023) v roce 2021 postihovala chudoba 17 % obyvatel. Nadále by důchodovému systému Portugalska prospělo snížení státního dluhu. (Mercer LLC., 2023k)

7.4 Důchodový systém Finska

Ve Finsku je důchodový systém tvořený jednou hlavní složkou a několika vedlejšími. Hlavní složkou je důchod vyplácený státem. Doplňkové složky jsou tvořeny z dobrovolného fondového spoření a z příspěvků zaměstnavatele. (Eläketurvakeskus, 2024)

7.4.1 Kompozice důchodového systému

Státem vyplácený důchod je typickým PAYG systémem. Od 17 let se zaměstnancům jejich výdělky započítávají do důchodového základu. Pro podnikatele je tato hranice posunuta na 18 let. Do důchodového základu je započítáváno každý rok 1,5 % hrubého ročního výdělku. Součástí tohoto systému je také minimální výplata důchodu, která je určena k zaručení důstojného důchodu i pro nízkopříjmové jedince. V roce 2024 činí tato částka 24 220 Kč (976,59 €). Důchodový věk je v tomto systému stanoven na 65 let s plánovanou progresí na 68 let do roku 2060. Penze jsou ve Finsku daněny. (OECD, 2021; Eläketurvakeskus, 2024)

Fondové spoření je složeno z příspěvků účastníků systému a jejich zaměstnavatelů. Toto spoření není ve Finsku příliš populární a tvoří pouze 6 % prostředků z celkového penzijního systému Finska. (Eläketurvakeskus, 2024)

7.4.2 Ohodnocení MCGPI 2023

Finský důchodový systém se umístil na 6. místě v porovnání 47 světových systémů dle MCGPI 2023. Se ziskem 76,6 bodů obdržel známku B+. Důchodový systém Finska se pyšní 1. místem v kategorii Integrita. V kategorii Adekvátnost obsadil 12. místo a v kategorii Udržitelnost místo 11. (Mercer LLC., 2023k)

Integrita je silným aspektem daného systému. Finský důchodový systém získal plné bodové ohodnocení v podkategoriích: Regulace a právní úprava soukromých penzijních plánů, Správa aktiv a etické standardy v soukromých penzijních plánech, Požadavky pro správce soukromých penzijních plánů, Finanční zabezpečení a financování deficitu u DB plánů, Limity interních aktiv v penzijních společnostech, Ochrana penzijních plánů v případě podvodu či insolvence, Obdržení informací při otevření spoření a Možnost napadení u soudu. Téměř plný počet obdržel v podkategoriích „Dohled regulátorů nad penzijními společnostmi“ a „Politická stabilita“. Daný systém má prostor pro zlepšení v oblastech „Transparentnost správy penzijních aktiv“, „Kvalita vypracování ročního zhodnocení spoření“ a „Centralizace správy soukromých aktiv“. (Mercer LLC., 2023k)

Mercer LLC. (2023k) informuje o nedostatečné výši úrovně základní penzijní dávky. Autor objasňuje toto tvrzení vysokými náklady na život ve Finsku. Dalšími prostory pro zlepšení je dle Mercer LLC. (2023k) snížení zadlužení domácností, společně se zvýšením odvodů do státního důchodového systému. Finský důchodový systém taktéž nemá dostatečně vyřešené zohlednění důchodového základu při rozvodu manželů. (Mercer LLC., 2023k)

8 NAVRHNUTÍ MERCER CFA INSTITUTE GLOBAL PENSION INDEX PRO ČESKOU REPUBLIKU

Český důchodový systém se od počátku tvoření MCGPI nedočkal ohodnocení. V tomto indexu jsou hodnoceny 3 základní kategorie. Dané kategorie jsou Adekvátnost, Udržitelnost a Integrita. Každá kategorie obsahuje několik podkategorií. Je nutné podotknout, že každá kategorie, i jejich podkategorie, má v celkovém ohodnocení jinou váhu. Nejvíce váhy je přisuzováno kategorii Adekvátnost, která tvoří 40 % hodnocení. Druhou nejdůležitější kategorií je Udržitelnost s váhou ve výši 35 %. Nejméně důležitosti je přisuzováno kategorii Integrita, které patří 25 % váhy v rámci hodnocení. (Mercer LLC., 2023k)

Autor vyhodnotil všechna kritéria MCGPI a navrhl ohodnocení České republiky. Česká republika, dle hodnocení autora, obdržela 64,5 bodů, čímž se řadí na 21. místo ze 48 států. Autorovo bodové ohodnocení odpovídá známce C+. Nejvíce se důchodovému systému ČR dařilo v kategorii Integrita, kde se umístil na 17. místě se ziskem 78,6 bodů. Druhou nejvíce úspěšnou kategorií, co se umístění týče, byla Udržitelnost. Zde se ČR dostala na 24. místo (54,7 bodů). Nejméně se dařilo důchodovému systému České republiky v kategorii Adekvátnost. Zde se ČR umístila na 26. místě se ziskem 64,3 bodů.

8.1 Adekvátnost

Česká republika se umístila na 26. místě v kategorii Adekvátnost. Autorovo hodnocení je vyčísleno na 64,3 bodů. Kategorii dominuje Portugalsko, za kterým zaostala Česká republika o 22,4 bodů. ČR také výrazně ztrácí za Finskem (13,1 bodů), Německem (15,5 bodů) a Islandem (21,2 bodů). Ze srovnávaných zemí se podařilo České republice předčit pouze Polsko, a to o 4,5 bodu. Bodové ohodnocení je demonstrováno v příloze I.

8.1.1 Minimální důchod a jeho navyšování

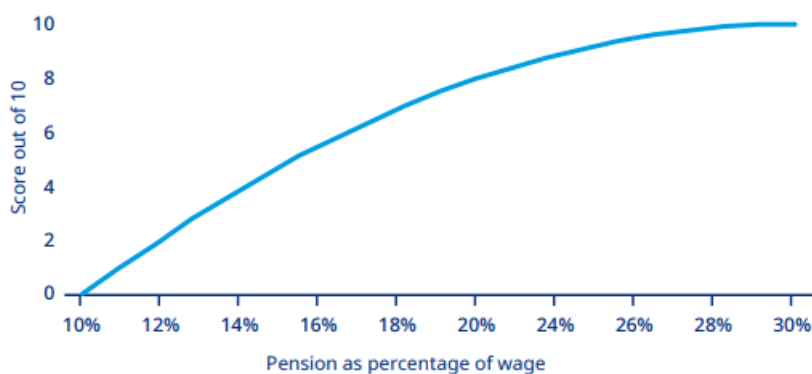
První část podkategorie se zabývá minimálním důchodem. Dle Mercer LLC. (2023k) je brána minimální penze v hodnotě 30 % průměrné mzdy v ekonomice. Z tohoto údaje vychází ohodnocení této podkategorie. Pokud důchodový systém splňuje tento požadavek, tak obdrží plný počet 10 bodů. V případě výsledku nižšího než 10 % následuje ohodnocení 0 bodů. Bodové ohodnocení neroste lineárně, ale vícero bodů je získáváno v první části křivky. Růst hodnocení lze pozorovat na obrázku 1. Váha první části podkategorie má hodnotu 17,5 %.

Hodnota minimálního důchodu činila 4 810 Kč. Tato částka je složena ze základní výměry a výměry procentní. Základní výměra je 10 % (4040 Kč) z průměrné mzdy a výměra procentní má nejnižší hodnotu 770 Kč pro rok 2023. (Evropská komise, 2023b) Minimální důchod činí 11,9 % průměrné mzdy. Při zohlednění této hodnoty, v kontextu daných kritérií, uděluje autor bodové ohodnocení ve výši 2 bodů.

Druhá část se zabývá valorizací této částky. Pokud systém obsahuje valorizaci vztaženou k růstu mezd, tak získává plný počet bodů. Pokud je vztažena k inflaci, tak získává 75 % bodů. V momentu, kdy nedochází k pravidelnému navyšování, je ohodnocena ziskem 50 % bodů. Když k navyšování nedochází vůbec, systém nezískává žádný bod. Váha druhé části podkategorie činí 2,5 %. (Mercer LLC., 2023k)

Valorizace minimálního důchodu je v České republice vymezena v zákoně a je vztažena procentem k průměrné mzdě. (Evropská komise, 2023b) Z tohoto důvodu uděluje autor v druhé části této podkategorie plný počet, a to 10 bodů.

Celkový bodový zisk České republiky v podkategorii činí 3 body.

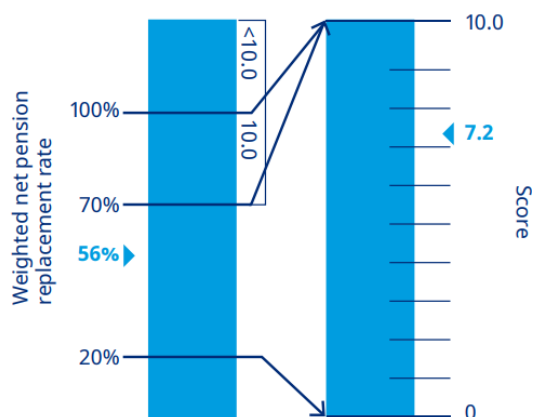
Obrázek 1 Hodnotící křivka (Mercer LLC., 2023a)

8.1.2 Čisté náhrady důchodové mzdy v závislosti na příjmové skupině

Podkategorie Čisté náhrady důchodové mzdy v závislosti na příjmové skupině se zabývá zkoumáním hodnoty čistého náhradového poměru v daném systému. Svoje rozhodnutí vztahuje k OECD, které doporučuje hodnotu 70 % u tohoto poměru. Z tohoto důvodu Mercer LLC. (2023k) hodnotí maximálním počtem 10 bodů systémy, které mají hodnotu tohoto ukazatele ve výši 70 % a více. V momentě, kdy daný ukazatel klesne na hodnotu 20 % a méně, tak systém nezískává ani jeden bod. Rozmezí mezi 20 % a 70 % se následně

procentně odvozuje od předchozích hodnot. Dané ohodnocení lze pozorovat na obrázku 2. Váha této podkategorie je 25 %.

Čistý náhradový poměr v České republice nabývá v roce 2023 hodnoty 58,9 % (OECDa, 2023). Tento poměr autor reflektuje v jeho hodnocení, které uděluje důchodovému systému České republiky 7,6 bodů z 10 možných. Dané bodové ohodnocení vzniklo pomocí výpočtu, reflektujícího kritéria Mercer LLC. (2023k).

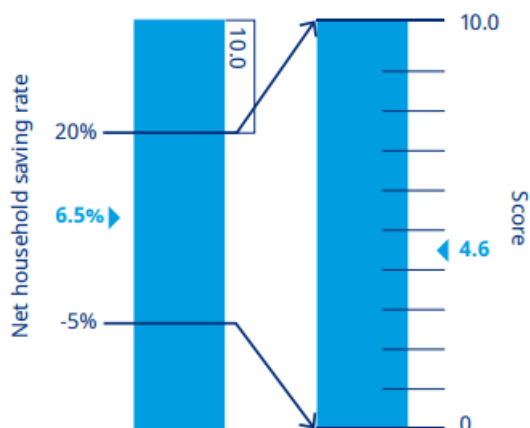
Obrázek 2 Hodnotící kritérium (Mercer LLC., 2023b)

8.1.3 Finanční stabilita domácností

Finanční stabilita domácností zkoumá Mercer LLC. (2023k) ze dvou směrů. První je míra úspor domácností. Druhá hodnota, obsažená v této podkategorii, je celkové zadlužení domácností. Každá tato hodnota má v celkovém ohodnocení kategorie Aдекватnost váhu 5 %.

Mercer LLC. (2023k) ohodnocuje míru úspor domácností následovně. Pokud v zemi nabývá míra úspor domácností hodnotu 20 % a více, tak země dostává plný počet 10 bodů. Země získá 0 bodů, pokud je tato hodnota rovna nebo nižší -5 %. Vývoj bodového ohodnocení lze pozorovat v obrázku 3.

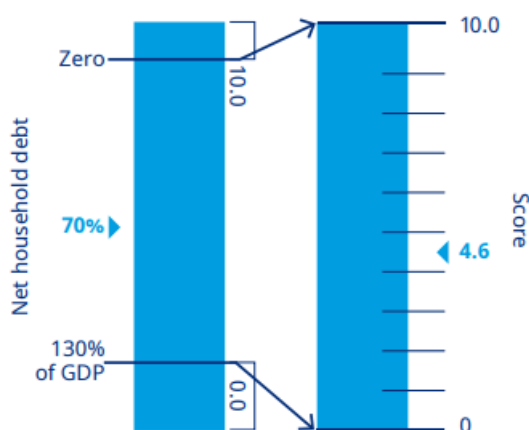
Česká republika má míru úspor domácností, ve třetím kvartálu roku 2023, ve výši 18,7 %. (Český statistický úřad, 2023a). Na základě této hodnoty autor uděluje důchodovému systému 9,4 bodů.

Obrázek 3 Ohodnocení míry úspor domácností (Mercer LLC., 2023c)

V případě ohodnocení celkového zadlužení domácností, Mercer LLC. (2023k) ohodnocuje dané kritérium podle schématu v grafu 4. Plné bodové ohodnocení získá daný stát v momentu celkového zadlužení rovno nule či v případě záporných hodnot. Když má stát hodnotu zadlužení domácností v rozmezí 0–130 % HDP, tak získá bodové ohodnocení 0–10 bodů. Pokud je zadlužení vyšší než 130 % HDP, nezíská stát v dané kategorii ani jeden bod. (Mercer LLC., 2023k)

V České republice činí celková míra zadlužení domácností 70,0 % HDP (CEIC Data, 2023). Autor zohledňuje tuto hodnotu v následujícím bodovém ohodnocení. Česká republika získává dle autora 7,2 bodů.

Obrázek 4 Ohodnocení celkového zadlužení domácností (Mercer LLC., 2023d)

Jelikož mají obě hodnoty stejnou váhu v této podkategorii, tak celkové ohodnocení je následující. Autor uděluje, v rámci podkategorie Finanční stabilita domácností, důchodovému systému České republiky 8,3 bodů.

8.1.4 Daňového zvýhodnění příspěvků do penzijního systému

Mercer LLC. (2023k), v podkategorii Daňového zvýhodnění příspěvků do penzijního systému, zkoumá dvě otázky. První se zabývá skutečností, jestli je oproti běžným úsporám daňově zvýhodněno doplňkové penzijní spoření. Druhá zkoumá, zdali dochází ke zdanění při vybírání penzijních prostředků z fondového spoření.

Mercer LLC (2023k) uděluje při zvýhodnění plný počet, při částečném zvýhodnění půlku bodů a body neuděluje v případě neexistujícího zvýhodnění. Tato skutečnost platí pro obě dvě otázky, přičemž jejich váha je v dané podkategorii stejná.

Daňové zvýhodnění naplňuje autorovy požadavky v první otázce. V rámci třetího pilíře důchodového systému České republiky dochází k daňovému zvýhodnění příspěvků. Dané zvýhodnění je získáno při příspěvku 2 000 Kč a vyšším (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024). Z tohoto důvodu autor uděluje plný počet bodů.

V případě druhé otázky splňuje daňové zvýhodnění požadavky autora pouze částečně. Výplata prostředků naspořených v rámci fondového připojištění je plně osvobozena od daně pouze v momentu, kdy dochází k výplatě po dobu delší než 10 let (Generali penzijní společnost, 2024). Díky danému omezení uděluje autor pouze poloviční zisk bodů.

Autor uděluje důchodovému systému České republiky 7,5 bodů. Daný zisk je odůvodněn stejnou vahou obou otázek, přičemž v první otázce bylo daňové zvýhodnění uznáno zcela a v druhé pouze z půlky.

8.1.5 Stanovení věku pro čerpání benefitů z penzijních fondů

Podkategorie Stanovení věku pro čerpání benefitů z penzijních fondů je dle Mercer LLC. (2023k) zkoumána ve dvou aspektech.

První aspekt zkoumá, jestli je věk stanoven. Pokud ano, systému je připsán plný počet bodů, a pokud není, tak systém nezískává body žádné. Daný aspekt má váhu 2/3 v rámci podkategorie. (Mercer LLC., 2023k)

Druhý aspekt se zaměřuje na výši stanoveného věku. Pokud je věk 55 a nižší, tak systém nezískává žádný bod. V případě, že je věk v rozmezí 56–59 let, tak se toto rozmezí ohodnocuje rostoucím trendem po 20 %. Plné splnění je přiznáno při stanovení věku na 60 let a více. Váha daného aspektu v podkategorii je 1/3. (Mercer LLC., 2023k)

V České republice je tento věk stanoven na 60 let (Generali penzijní společnost, 2024). Autor, z tohoto důvodu, uděluje v této podkategorii systému plný počet 10 bodů.

8.1.6 Podmínky a možnosti vyplácení důchodových dávek a reverzních hypoték

Mercer LLC. (2023k) se, v rámci kategorie zabývající se podmínkami a možnostmi vyplácení důchodových spoření, vyjadřuje následovně. Daná kategorie je rozčleněna do dvou setů otázek.

První část je zaměřena na skutečnost, jakým způsobem je důchodové spoření vypláceno. Mercer LLC. (2023k) upřednostňuje doživotní výplatu místo výplaty jednorázové. Pokud to není jedinou možností v daném systému, tak se pozitivně ohodnocuje motivování občanů k této možnosti. Váha těchto otázek je 80 % v rámci podkategorie.

V České republice je umožněna výplata důchodových dávek ze spoření několika způsoby. Česká republika však daňově zvýhodňuje výplatu po dobu 10 let a více (Generali penzijní společnost, 2024). Z tohoto důvodu autor navrhuje 50 % splnění.

Druhý set otázek je zaměřen na genderovou vyrovnanost ve výplatě dávek a na možnost reverzní hypotéky v systému. Pokud je rovnosti ve výplatě dávek dosaženo, tak systém získává plný počet a vice versa. Když systém umožňuje reverzní hypotéku, tak získává plný počet bodů. V momentě nesplnění daného požadavku nezískává systém bod žádný. Tyto otázky mají v podkategorii každá váhu 10 %. (Mercer LLC., 2023k)

Neexistuje žádné genderové omezení, které by rozlišovalo výplatu dávek v českém důchodovém systému (Generali penzijní společnost, 2024). V České republice však není umožněno využívat reverzní hypotéky (Česká spořitelna, a. s., 2021). Z tohoto důvodu autor tvrdí, že důchodový systém České republiky naplnil 1 ze 2 kritérií (10 % v rámci podkategorie).

Český důchodový systém autor ohodnotil 5 body z 10 možných. Autor konstatuje, že došlo ke splnění motivace k vyplácení dávky ze spoření po dlouhou dobu a systém také naplnil genderovou vyrovnanost v možnostech výplaty ze spoření.

8.1.7 Podmínky a opatření související s odchodem ze zaměstnání a převodem důchodových nároků

V podkategorii Podmínky a opatření související s odchodem ze zaměstnání a převodem důchodových nároků se Mercer LLC. (2023k) zaměřuje na přenositelnost důchodového spoření v případě změny povolání.

Zkoumány jsou tři aspekty. První a druhý komentuje, zda dochází ke krácení spoření v případě změny zaměstnavatele. Třetí se zaměřuje na změnu penzijní společnosti v případě změny zaměstnání. Každý aspekt má stejnou váhu v této podkategorii. (Mercer LLC., 2023k)

V České republice není penzijní fond zpravován zaměstnavatelem. K této činnosti slouží penzijní společnosti, které jsou nezávislé od zaměstnavatele a záleží na výběru zaměstnance jakou si zvolí (KB Penzijní společnost, a. s., 2024). Aspekt číslo 3 je zpoplatněn a výše poplatku se liší dle penzijní společnosti. Nejčastěji se poplatek vztahuje k převedení prostředků do 60 měsíců od započetí spoření. V tomto případě se poplatek účtuje ve výši 800 Kč. (Conseq, 2024)

Při zohlednění daných kritérií autor uděluje důchodovému systému 9,2 bodů. První a druhý aspekt byl splněn ze 100 %. Třetí kritérium bylo dle autora naplněno ze 75 %, a to z důvodu existence poplatku při změně penzijní společnosti v počátku spoření.

8.1.8 Vypořádávání důchodových prostředků v momentu rozvodu či ukončení registrovaného partnerství

Mercer LLC (2023) zkoumá zohlednění důchodového nároku v rámci manželského svazku či registrovaného partnerství a po jejich ukončení. V této podkategorii se hodnocení pohybuje od 0 bodů po 10 bodů, a to dle míry splnění zohlednění.

Česká republika aktuálně nikterak nezohledňuje manželství při výpočtu důchodového nároku. V roce 2026 by však měla začít platit úprava zákona, který by umožňoval sdílený důchodový základ v manželství. Daná skutečnost by však byla pouze možností, nikoliv povinností. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024)

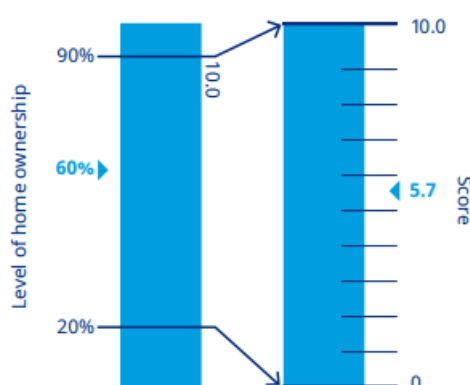
Autor ohodnocuje český důchodový systém 2,5 body. Jako argumenty prezentuje aktuální neexistenci zohlednění v systému a nejistou budoucnost přijetí návrhu v platnost. Návrh je navíc prezentovaný pouze jako možnost, a ne jako povinnost.

8.1.9 Úroveň soukromého vlastnictví nemovitostí

Soukromé vlastnictví nemovitostí je jeden z aspektů, které můžou ve stáří zajistit finanční stabilitu. Státy se soukromým vlastnictvím nemovitostí v rozmezí 90–100 % získávají v této podkategorii 10 bodů. Soukromé vlastnictví v rozmezí 20–89 % je ohodnoceno bodovým ziskem 0–9,9. Pokud je hodnota nižší než 20, tak stát nezískává žádný bod. Bodovou stupnici lze pozorovat na obrázku 5.

V České republice je soukromé vlastnictví na úrovni 78 % (Infogram, 2022). Na základě bodové stupnice uveřejněné na obrázku 5, uděluje autor důchodovému systému 8,3 bodů.

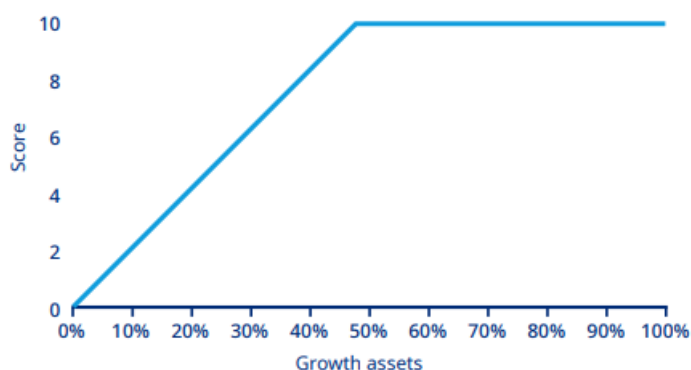

Obrázek 5 Hodnocení soukromého vlastnictví nemovitostí (Mercer LLC., 2023e)

8.1.10 Úroveň penzijních prostředků zainvestovaných v růstových aktivech

Mercer LLC. (2023k) konstatuje jako důležité, aby penzijní prostředky byly alespoň z 45 % zainvestovány v růstových aktivech. Na základě této hodnoty odvozuje ohodnocení této podkategorie, které je možné pozorovat na obrázku 6.

ČNB (2024a) vyčísluje v roce 2023 v České republice úroveň penzijních prostředků uložených v růstových aktivech přibližně na 7,5 %. Autor reflektuje dané procento v ohodnocení 1,5 bodů z 10. Česká republika je v této podkategorii nejhorší ze všech zemí OECD.

Obrázek 6 Hodnocení úrovně uložených penzijních prostředků v růstových aktivech (Mercer LLC., 2023f)

8.1.11 Forma započtení dočasné pracovní neschopnosti do vyměřovacího základu

Zohlednění mateřské a jiné pracovní neschopnosti je zejména u žen důležitým aspektem důchodového systému. Úroveň naplnění této skutečnosti se rozlišuje na nezohledněno, částečně zohledněno a plně zohledněno. (Mercer LLC, 2023k)

V České republice dojde k rozšíření zohlednění započtení výchovy dítěte, a to v roce 2027. Změna spočívá v posunu od současného individuálního základu, k výpočtu na základě průměrného příjmu před zahájením péče o dítě. Tato částka bude také zvýšena o odvody z příjmů získaných během období péče o dítě. Pokud se jedná o péči o závislou osobu, tak počet dnů se nezapočítá do celkového počtu dnů, a následek je dělení nižším číslem. Tento jev vede k vyššímu důchodu. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024)

Autor ohodnocuje Českou republiku plným počtem 10 bodů. Česká republika ve svém důchodovém systému zohledňuje velice dobře pracovní neschopnost a do budoucna ji plánuje ještě více zohledňovat.

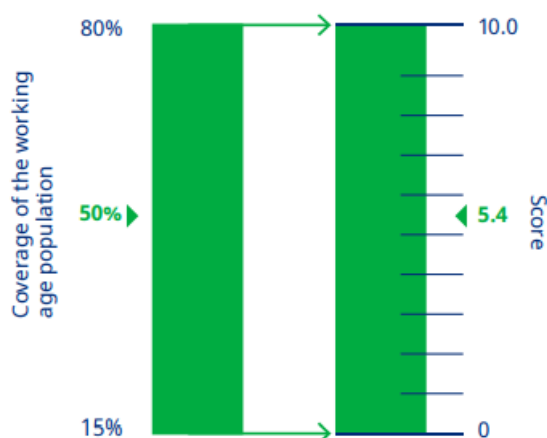
8.2 Udržitelnost

Autorovo hodnocení řadí Českou republiku na 24. místo v kategorii Udržitelnost. Česká republika získala 54,7 bodů ze 100 možných. V porovnání s ostatními vybranými zeměmi předčila Česká republika Německo (45,3 bodů), Polsko (45,4 bodů) a Portugalsko (32,0 bodů). Česká republika zaostala za Finskem (65,6 bodů) a Islandem (83,8 bodů), který dominuje dané kategorii. Detailní porovnání lze nalézt v příloze II.

8.2.1 Podíl osob v produktivním věku v důchodovém spoření

Mercer LLC. (2023k) považuje za důležité, aby občané každého státu měli přístup k dobrovolnému spoření na důchod a aby procento lidí, kteří takto spoří, bylo v hodnotě 80 % a výše. V momentě, kdy dochází k takovému podílu občanů v dobrovolném spoření, tak Mercer LLC. (2023k) uděluje státu plný počet 10 bodů. Pokud je toto procento v rozmezí 15–80 %, tak systém obdrží 0–10 bodů. Když je procento nižší než 15, systém neobdrží bod žádný. Systém bodového ohodnocení lze pozorovat v obrázku 7.

Česká republika disponuje 41 % obyvateli zapojených do dobrovolného spoření na důchod. Autor zohledňuje dané procento ziskem 4 bodů z 10 možných. (Evropská komise, 2023b)

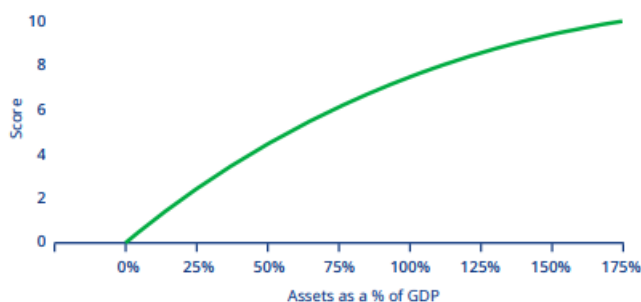

Obrázek 7 Hodnocení procenta lidí dobrovolně spořících na důchod (Mercer LLC., 2023g)

8.2.2 Úroveň penzijních aktiv vůči HDP

Úroveň penzijních aktiv, vztáhnutých k HDP daného státu, vyjadřuje dobrý obraz o schopnosti ekonomiky dostát svých platebních závazků vůči svým občanům. Plné bodové ohodnocení v této kategorii získávají státy s hodnotou fondových penzijních aktiv ve výši 175 % HDP a vyšší. Bodové ohodnocení při nižší úrovni lze pozorovat na obrázku 7. (Mercer LLC., 2023k)

Česká republika disponuje, ve třetím čtvrtletí roku 2023, penzijními aktivy ve výši 607,6 miliard Kč (ČNB, 2024a). Dle predikce Ministerstva Financí České republiky (2023b) by měla být hodnota HDP v roce 2023 ve výši 7 363 miliard Kč. Procento penzijních aktiv je tedy ve výši 8,25 % HDP. Při zohlednění daného výsledku a hodnotících kritérií, ohodnocuje autor Českou republiku ziskem 0,7 bodů.

Obrázek 8 Hodnocení úrovně penzijních aktiv vůči HDP (Mercer LLC., 2023h)

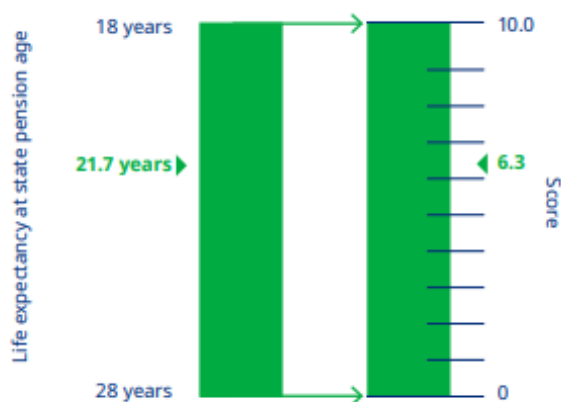
8.2.3 Efekt demografické změny

Efekt demokratické změny, na důchodový systém daného státu, je zkoumán ze 4 pohledů. Prvním z nich je očekávaná doba života strávená v penzi. Druhý zkoumá dobu strávenou v penzi v roce 2053. Třetí se zaměřuje na poměr důchodců vůči aktivně pracujícím obyvatelům v roce 2053. Čtvrtý zohledňuje očekávanou porodnost v období 2021–2025. Váha každého pohledu je v rámci podkategorie stejná. (Mercer LLC., 2023k)

Mercer LLC. (2023k) ohodnocuje první dva aspekty dle obrázku 9. Bodová škála se opět pohybuje od 0 do 10. Třetí pohled na efekt demokratické změny ohodnocuje Mercer LLC. (2023k) následovně. Pokud je poměr 20 % a nižší, získává stát plný počet bodů. V momentě přesáhnutí dané hranice se bodové ohodnocení nepřímou úměrou snižuje až do hodnoty 70 %, kdy je stát ohodnocen 0 body. Při přesáhnutí 70 % nedostává stát žádný bod. Čtvrtý aspekt je hodnocen 0 body při hodnotě 1 a nižší. Maximum bodů je získáno při dosáhnutí hodnoty 2,5 a vyšší. Mezi hodnotou 1 a 2,5 je bodový zisk navyšován přímou úměrou od 0 do 10 bodů.

Česká republika si v rámci této podkategorie vedla následovně. Doba života strávená v penzi je v České republice na hodnotě 15 let (MarketViews, 2024). Daná hodnota byla zjištěna výpočtem: Očekávaná doba dožití (80 let)–Důchodový věk v ČR (65 let). První aspekt získává od autora 10 bodů. V roce 2053 by se dle aktuální reformy měla tato hodnota udržovat ve výši 21,5 roku (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2024). Autor ohodnocuje, ve druhém aspektu, Českou republiku ziskem 6,5 bodů. V roce 2053 bude dle Ministerstva práce a sociálních věcí (2024) připadat 0,5 důchodce na jednoho pracujícího obyvatele. Autor uděluje České republice ve třetím aspektu 6 bodů. Očekávaná porodnost ve čtvrtém aspektu nabývá hodnot 1,56 (Štyglerová, Němečková, 2013). Autor zohledňuje tuto hodnotu udělením 3,5 bodu.

Celkové bodové ohodnocení České republiky autorem je, v podkategorii Efekt demografické změny, ve výši 6,5 bodů.

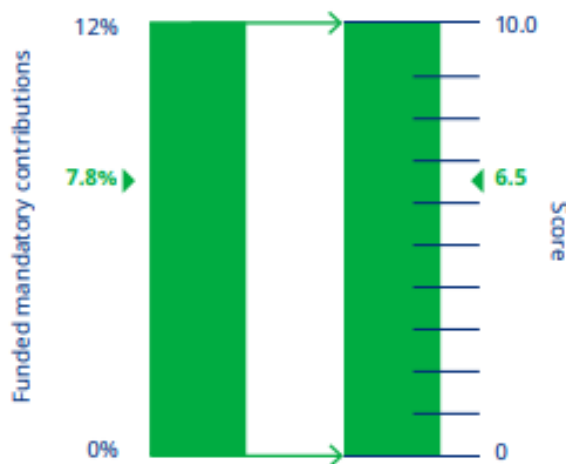

Obrázek 9 Ohodnocení očekávané doby v důchodě (Mercer LLC, 2023ch)

8.2.4 Úroveň odvodů do penzijního systému

Mercer LLC. (2023k) uvádí úroveň odvodů do penzijního systému jako hlavní způsob financování, a to zejména v PAYG systémech. Úroveň těchto odvodů má přímý vliv na zásobení státu prostředky pro výplatu penzí a jejich dlouhodobou udržitelnost. Pokud je úroveň povinných odvodů do důchodového systému ve výši 12 % a výše, tak stát obdrží plný počet bodů. Bodové ohodnocení při nižším procentu odvodů lze pozorovat na obrázku 10.

Úroveň odvodů do důchodového systému v České republice se pohybuje okolo 28 %. U odváděného procenta záleží na formě a typu zaměstnání (Česká správa sociálního zabezpečení, 2024). Z tohoto důvodu oceňuje autor Českou republiku 10 body.

Obrázek 10 Ohodnocení procenta odvodů do důchodového systému (Mercer LLC., 2023i)

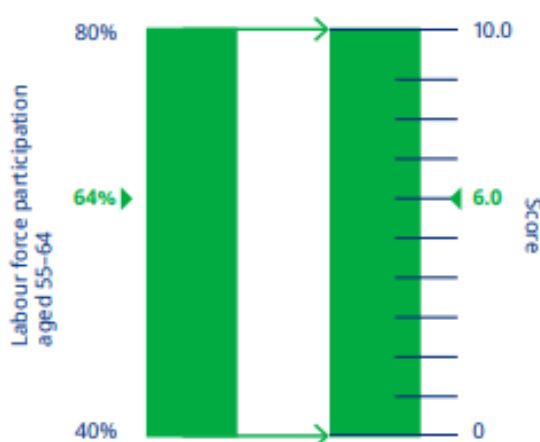
8.2.5 Participace osob na pracovním trhu ve starším věku

Úroveň zaměstnanosti osob, v rozmezí 55–64 let věku a 65 let a více, je důležitým ukazatelem udržitelnosti systému. Dané ukazatele zobrazují, kolik procent obyvatel odejde z aktivního pracovního života až po dosažení důchodového věku a kolik jich nadále pokračuje v pracovním poměru. Zejména v PAYG systémech mohou předčasné odchody do důchodu způsobovat velké potíže v bilanci důchodového účtu. (Mercer LLC., 2023k)

Úroveň zaměstnanosti ve věku 55–64 je ohodnocena následovně. Pokud se tato úroveň pohybuje v rozmezí 80 % a více, tak důchodový systém získává plný počet bodů. V momentě, kdy je procento v rozmezí 40–80 %, získává důchodový systém 0–10 bodů. Více lze pozorovat na obrázku 11. Úroveň zaměstnanosti ve věku 65 let a více je hodnocena plným počtem bodů při úrovni 30 % a více. Bodové ohodnocení roste od 0 % až do zmiňovaných 30 %, a to přímou úměrou. Vyhodnocované ukazatele jsou v poměru 8:2. (Mercer LLC., 2023k)

Dle EUROSTAT (2023) disponuje Česká republika v roce 2022 zaměstnaností 72,9 % ve věku 55–64 let. Autor, na základě této hodnoty, ohodnocuje Českou republiku ziskem 8,2 bodů. OECD (2023b) stanovuje v roce 2023 zaměstnanost občanů ve věku 65–69 let na hodnotu 14,9 %. Autor uděluje v této oblasti České republice 5 bodů.

Celkové hodnocení autora uděluje České republice 7,6 bodů v rámci podkategorie Participace osob na pracovním trhu ve starším věku.

Obrázek 11 Hodnocení participace osob na pracovním trhu ve věku 55–64 let (Mercer LLC., 2023j)

8.2.6 Úroveň státního dluhu a poměr výplaty důchodových dávek k HDP

Udržitelnost je také ovlivňována úrovní státního dluhu a poměru výplaty důchodových dávek k HDP. První část je ohodnocována plným počtem bodů (10) při hodnotě 0 % HDP. Bodový zisk se snižuje nepřímou úměrou až k hodnotě dluhu 150 % HDP. Při této a vyšší hodnotě nezískává systém ani jeden bod. Zisk bodů v druhé části je založený na procentu výplaty důchodových dávek vztažených k HDP: Plný počet bodů (10) je získán při hodnotě 2 % HDP a nižší. Ohodnocení 0–10 bodů je založeno na nepřímé úměře při růstu hodnoty v rozmezí 2–16 % HDP. Nad hodnotu 16 % daný stát nezískává žádný bod. Obě části jsou v hodnocení podkategorie rovnocenné. (Mercer LLC., 2023k)

Český statistický úřad (2023b) informuje o hodnotě státního dluhu ve druhém čtvrtletí roku 2023 ve výši 44,3 % HDP. Autor na základě této hodnoty ohodnotil Českou republiku ziskem 7 bodů. Ministerstvo financí (2023a) uvádí, že penzijní dávky představovaly v roce 2022 hodnotu 8,8 % HDP. Autor reflektuje danou hodnotu v hodnocení 5,2 bodů pro ČR.

Celkové hodnocení v podkategorii Úroveň státního dluhu a poměr výplaty důchodových dávek k HDP je vyčísleno autorem na hodnotu 6,1 bodů.

8.2.7 Flexibilní přístup k důchodovým úsporám pro zaměstnance ve stáří

Mercer LLC. (2023k) zkoumá možnost pobírat peněžní prostředky z důchodových spoření při pokračujícím pracovním poměru ve stáří. Pokud je tato skutečnost umožněna, tak se také zaměřuje, jestli je umožněno i nadále přispívat do těchto fondů zaměstnancem či zaměstnavatelem. Obě oblasti jsou v hodnocení rovnocenné.

Na základě rozhovoru se zaměstnancem NN Penzijní společnosti, a.s., autor usuzuje, že v České republice je umožněno vyplácení dávky ze spoření po dosažení věku 60 let a doby trvání smlouvy 10 let. V případě penzijního připojištění musí dojít k transformaci na doplňkové penzijní spoření, aby byla umožněna občanovi výplata důchodové dávky ze spoření. Když si občan zvolí postupnou výplatu z 90 % hodnoty spoření, tak na jeho důchodový účet může on i jeho zaměstnavatel nadále zasílat příspěvky. V České republice nelze v této možnosti pokračovat, pokud by občan spoření celé jednorázově vybral.

Autor ohodnocuje Českou republiku maximálním ziskem 10 bodů. Svoje rozhodnutí podkládá rozhovorem se zaměstnancem NN penzijní společnosti, a.s. a jeho kvalifikovaným odhadem vyhodnocujícím kritéria podkategorie.

8.2.8 Ekonomický růst státu

Růst reálného HDP výrazně napomáhá stabilitě státu. Stabilita státu se nesporně propisuje i do stability penzí. Pro účely hodnocení je využíván časový úsek 8 let (4 roky historické, aktuální rok a tříletá predikce). Bodové ohodnocení se pohybuje opět na škále 0–10 bodů. Plného počtu bodů je dosaženo při růstu 5 % a více. Stát nezíská žádný bod, pokud je reálný růst HDP -1 % a nižší. V rozmezí -1–5 % roste hodnocení přímou úměrou. (Mercer LLC., 2023k)

Český statistický úřad (2024) uvádí, že růst HDP v roce 2019 nabývá hodnoty 3 %, v roce 2020 činil -5,5 %, v roce 2021 3,5 %, v roce 2022 2,4 % a v roce 2023 -0,4 %. Ministerstvo financí (2023c, 2023d) predikuje růst reálného HDP v roce 2024 na 1,9 %, v roce 2025 na 5,8 % a v roce 2026 na 4,8 %. Autor vypočítal průměrný růst reálného HDP na 1,94 % po dobu zmiňovaných let.

Při zohlednění prezentovaných kritérií uděluje autor České republice 4,9 bodů.

8.2.9 ESG požadavky na systém

Mercer LLC. (2023k) se zabývá také začleněním ESG do penzijních systémů zkoumaných států. Pokud daný systém zohledňuje udržitelnost a etické dopady na společnost v alokaci penzijních aktiv, tak je ohodnocen plným počtem bodů. Úroveň začlenění těchto pravidel se odráží na daném hodnocení 0–10 bodů.

Autor nenašel žádný zdroj potvrzující začlenění ESG do českého penzijního systému. Následek absence ESG pravidel v důchodovém systému vede autora k udělení 0 bodů.

8.3 Integrita

Česká republika se, dle hodnocení autora, umístila na 17. místě ze 48 hodnocených států. Autor uvádí, že integrita je největší předností důchodového systému České republiky (78,6 bodů). V porovnání s ostatními vybranými zeměmi, ČR porazila svoje sousedící státy Německo (76,3 bodů) a Polsko (71,2 bodů). Česká republika však nestačila na Island (85,0 bodů), Portugalsko (85,9 bodů) a dominující zemi Finsko (90,9 bodů). Rozbor daných podkategorií lze nalézt v příloze III.

8.3.1 Regulace a právní úprava soukromých penzijních plánů

Mercer LLC. (2023k) považuje za důležité, aby byly penzijní prostředky ve fondech regulovány. Tato podkategorie se rozděluje na nutnost schvalování činnosti penzijních

společností a na separování penzijních účtů od zaměstnavatele. Váha první zmiňované části je 2,5 % a druhé 5 % v celé kategorii.

Penzijní společnosti musí v ČR pro svoji činnost získat licenci. Udělení licence se řídí zákonem č. 6/1993 Sb. o ČNB. Tuto licenci uděluje Česká národní banka (ČNB, 2024c). Autor uvádí, že penzijní plány občanů jsou odděleny od jejich zaměstnavatelů. Zaměstnavatelé do těchto fondů pouze přispívají, ale nedochází k jejich správě. Správa je prováděna penzijními společnostmi.

Autor uděluje České republice plný počet 10 bodů. Důchodový systém ČR zcela naplňuje požadavky MCGPI.

8.3.2 Dohled regulátorů nad penzijními společnostmi

Kategorie Dohled regulátorů nad penzijními společnostmi zkoumá tři problematiky. První se zabývá skutečností, zda jsou penzijní společnosti povinny zveřejňovat výroční zprávy v předepsaném formátu. Druhá problematika zkoumá, zda regulátor pravidelně zveřejňuje informace týkající se penzijních společností. Třetí se zaměřuje na intenzitu plnění aktivit regulátora v daném odvětví. Zde je potřeba zdůraznit, že v této oblasti nedochází k vyhodnocování kvality prováděných operací, ale pouze ke zkoumání, jestli při zjištění problému následuje reakce regulátora. Váha zmíněných problematik v rámci podkategorie je v poměru 2:2:1. (Mercer LLC., 2023k)

Dle zákona č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření je penzijní společnost povinna zaslat, auditorem schválenou, výroční zprávu ČNB. V § 59 je uvedeno, že prováděcí předpis stanoví, jaké informace je nutné, aby výroční správa obsahovala nad rámec zákona upravujícího účetnictví (ČESKO, 2011). Autor zhodnocuje danou právní úpravu jako dostačující pro udělení plného počtu bodů (10) v této problematice.

Česká národní banka (2024) poskytuje každému možnost nahlédnutí do výročních zpráv penzijních společností, a to v podobě uveřejněného linku odkazujícího na výroční zprávy každé penzijní společnosti v České republice. Autor ani v této problematice nenachází pochybení či nedostatky na straně ČR. Tato skutečnost se odráží v autorově ohodnocení ve výši 10 bodů.

Autor vyhodnocuje intenzitu aktivit ČNB jako velmi silnou a uděluje České republice 10 bodů v této problematice. V roce 2022 obdržela ČNB 57 stížností na činnosti penzijních fondů. Po posouzení zahájila vyšetřování u 37 z nich a zjistila pochybení v 11 případech.

Česká národní banka nařídila v daných případech dobrovolnou nápravu. Ve zmíněném roce také došlo k ukončení sankčního řízení vůči Allianz penzijní společnost, a.s., které byla udělena pokuta 200 000 Kč. Pokuta byla udělena za nedostatečnou implementaci postupů potřebných k zajištění opatrnosti a náležitostí ve výkonu činností penzijních společností. (ČNB, 2023)

V České republice dohlíží nad penzijními společnostmi Česká národní banka, která se řídí v této oblasti zákonem o dohledu v oblasti kapitálového trhu (ČNB, 2024c).

Důchodový systém České republiky obstál na výbornou v podkategorii Dohled regulátorů nad penzijními společnostmi. Autor uděluje ČR plný počet 10 bodů.

8.3.3 Správa aktiv a etické standardy v soukromých penzijních plánech

Komplexní podkategorie, zabývající se správou aktiv a etickými standardy v soukromých penzijních plánech, obsahuje 6 zkoumaných činností. První se zaměřuje na skutečnost, zda musí penzijní fondy vypracovat směrnici o investiční politice. Druhá se zabývá faktem, jestli vzniká povinnost penzijním společností stanovit pravidla pro řízení rizik. Třetí zkoumá, zda se správci soukromého penzijního plánu musí řídit psanou normou o střetu zájmu. Po penzijních společnostech je vyžadováno, aby měly, v rámci čtvrté zkoumané oblasti, začleněnu do činnosti fondu jednu nezávislou osobu. Tato osoba působí jako nezávislý dozorce výkonů společnosti a zajišťuje řádný chod společnosti. Pátá zkoumaná oblast se zaměřuje na politiku proti úplatkům a korupci. Závěrečná část klade důraz na zavedení kodexu o profesionálním chování. Váha každé části je stejná. (Mercer LLC., 2023k)

Zákon č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření stanovuje investiční strategii a politiku spojenou s jejím zvolením (ČESKO, 2011). Daným zákonem jsou povinny se řídit všechny penzijní společnosti podnikající na území České republiky. Autor uděluje v této oblasti 10 bodů.

Druhou část, spojenou s řízením rizik, zabezpečuje depozitář, který je k této činnosti pověřen Českou národní bankou. Zodpovídá za kontrolu činností penzijních společností, a to ve stanovení procesů a pravidel souvisejících s řízením rizik a jejich dodržováním. Autor je spokojený se zabezpečením této činnosti a uděluje ČR plný počet 10 bodů.

Řízení střetu zájmů je v České republice stanoveno ve vyhlášce č. 117/2012 Sb. o podrobnější úpravě činností penzijní společnosti, důchodového fondu a účastnického fondu. Touto vyhláškou se musí všechny penzijní společnosti řídit a její dodržování

zabezpečuje ČNB. (ČESKO, 2012). Autor opět nemá žádné připomínky. Daná skutečnost se odráží v desetibodovém ohodnocení.

Začlenění nezávislé osoby do činnosti penzijních společností zabezpečuje funkce depozitáře. Tuto funkci zprostředkovává banka, která je pro tuto činnost licencovaná Českou národní bankou. Autor opět hodnotí 10 body, a to bez výhrad k dané problematice.

Korupce a úplatky v penzijních společnostech upravuje trestní zákoník č. 40/2009 Sb. V tomto zákoně neexistuje název korupce, ale podstata této činnosti je uplatňována v „*Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných*“ (Policie ČR, 2020). Česká republika získala od autora v této části 10 bodů.

V České republice dodržují všechny penzijní společnosti etický kodex, který byl v jeho aktuálním znění stanovený Asociací penzijních společností ČR (2017). Autor tento kodex zhodnocuje jako dostatečný a uděluje 10 bodů.

Celkové hodnocení podkategorie činí 10 bodů. Autor neshledal žádné nedostatky, za které by, v rámci kritérií definovaných MCGPI, strhnul body.

8.3.4 Požadavky pro správce soukromých penzijních plánů

Mercer LLC. (2023k) klade důraz na požadavky směřované ke správci penzijních prostředků a na osoby tuto činnost vykonávající. Hodnocení se pohybuje od 0 do 10 bodů, a to dle dostatečnosti naplnění těchto požadavků.

Dle § 39 zákona č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření musí vedoucí osoby splňovat několik požadavků pro výkon jejich funkce. Mezi tyto požadavky patří dosáhnutí 18 let, důvěryhodnost, svéprávnost a odborná způsobilost. Tato osoba také nesmí být podnikatelsky, profesně či jinak spojená se společností, která by způsobovala existenci střetu zájmu. (ČESKO, 2021)

Autor považuje právní úpravu v této podkategorii za dostatečnou a uděluje České republice plný počet 10 bodů.

8.3.5 Politická stabilita

Podkategorie zabývající se politickou stabilitou využívá ohodnocení od Světové banky. Dané ohodnocení se vztahuje k 6 částem, které se jmenují: efektivita vlády, kvalita právních předpisů, dodržování zásad právního státu, kontrola korupce, hlas a odpovědnost, politická stabilita a absence násilí/terorismu. Hodnocení se pohybuje od -2,5 do +2,5. Daná hodnocení

jsou následně sečtena a vynásobena 3. Plný počet 10 bodů získávají země se ziskem 50 a více bodů. Bodový zisk 0–10 bodů nastává při zisku země 0–50 bodů v hodnocení založeného na Světové bance. Bodové ohodnocení roste přímo úměrně růstu bodů v hodnocení od Světové banky. (Mercer LLC., 2023k)

Autor využil ohodnocení Světové banky a při vynásobení koeficientem 3, který určuje Mercer LLC. (2023k), získal bodové ohodnocení ve výši 18,3 bodů. Nejméně bodů získala Česká republika v oblastech kontroly korupce (0,66 bodů) a politické stability a absence násilí/terorismu (0,82 bodů). Nejlépe si vedla v kategoriích kvalita právních předpisů (1,39 bodů) a dodržování zásad právního státu (1,1 bodů). Dané skutečnosti vedly k bodovému ohodnocení odpovídajícímu 3,7 bodů v této podkategorii.

8.3.6 Finanční zabezpečení a financování deficitu u DB plánů

V podkategorii Finanční zabezpečení a financování deficitu u DB plánů jsou zkoumány tři skutečnosti. První z nich je, zda jsou stanoveny minimální příspěvky do DB plánů. Druhá zkoumá, jestli je stanovena maximální doba negativního salda DB plánů, po které nastává restrukturalizace systému. Třetí se zaměřuje na stanovení požadavků souvisejících s financováním DB plánů. Váha částí je v rámci podkategorie stejná. (Mercer LLC., 2023k)

Autorovi se nepovedlo dohledat žádný zdroj, který by uváděl minimální příspěvky do DB plánů. V České republice jsou DB plány reprezentovány prvním pilířem (Ministerstvo práce a sociálních věcí, © 2024). V rámci prvního pilíře jsou stanoveny pevné odvody do systému, které se dají dle autora, v kontextu této kategorie, považovat za minimální příspěvky. Požadavky, spojené s těmito odvody, jsou taktéž pevně ukotveny v legislativě ČR. Jako DB plán poté v České republice můžeme považovat minimální důchod.

Česká republika, dle dostupných zdrojů, nedisponuje ve svém právním řádu žádnou pevně danou dobou záporného salda prvního pilíře důchodového systému, která by vedla k jeho restrukturalizaci. Autor uvádí, že transformované fondy z druhého pilíře mají zakomponovanou garanci nezáporného zhodnocení. Pokud se dostane výnos z tohoto spoření do mínusu, musí penzijní společnost do roka doplatit klientovi ušlý výnos ze svých prostředků.

Na základě předložených informací hodnotí autor Českou republiku 6,7 body.

8.3.7 Limity interních aktiv v penzijních společnostech

Mercer LLC. (2023k) zkoumá, jestli dochází ke stanovení limitů investování do interních aktiv společnosti pomocí penzijních aktiv. Bodového ohodnocení 10 bodů je dosaženo při 5 % a nižší hodnotě. Poté se nepřímou úměrou snižuje při stanovení v rozmezí 5–10 %, a to až na hodnotu 0 bodů. Nad hodnotu 10 % již stát nezískává bod žádný.

Česká republika má tento limit v zákoně č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření. Konkrétně v paragrafu 100 v odstavci 5 je stanoveno, že není umožněno investovat penzijní prostředky klientů *do investičních cenných papírů vydaných penzijní společností, která jej obhospodařuje, nebo osobou patřící do stejného koncernu jako tato penzijní společnost.* (ČESKO, 2011)

Autor ohodnocuje Českou republiku ziskem 10 bodů, protože zde není umožněno provádět investování prostředků do aktivit penzijní společnosti spravující jejich peníze.

8.3.8 Ochrana penzijních plánů v případě podvodu či insolvence

V případě podvodného jednání ze strany penzijní společnosti či krachu zaměstnavatele může dojít ke snížení důchodu pobíraného ve stáří. Ochrana proti těmto činnostem je v rámci podkategorie hodnocena rovnocenně. (Mercer LLC., 2023k)

Česká republika v případě krachu penzijní společnosti negarantuje výplatu penzijních prostředků, ale začleňuje do svého zákona několik přísných požadavků pro činnost penzijních společností (alokace investic, požadavky na základní kapitál,...) (ČESKO, 2011). Všechny společnosti poskytující správu penzijních aktiv musí být licencované ČNB, a proto by nemělo docházet k podvodům (ČNB, 2024c). Penzijní plány jsou od zaměstnavatele odděleny, takže v případě krachu společnosti nedochází pro zaměstnance k újmě.

Autor uvádí, že Česká republika naplňuje téměř zcela požadavky MCGPI. Autor uděluje ČR 9 bodů. Jeden bod strhává za negarantování výplaty prostředků státem v případě krachu penzijní společnosti.

8.3.9 Obdržení informací při otevření spoření

Mercer LLC. (2023k) se zaměřuje na skutečnost, zda dochází k vysvětlení penzijního plánu při jeho zakládání u penzijní společnosti. Pokud ano, získává daný stát plný počet 10 bodů. Pokud nikoliv, neobdrží bod žádný.

V České republice je kladený velký důraz na vysvětlení všech informací spojených s penzijním spořením. Tato skutečnost je obsažena dokonce v zákoně 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření.

Česká republika splnila, dle autora, všechna potřebná kritéria pro udělení 10 bodů.

8.3.10 Transparentnost správy penzijních aktiv

Transparentnost správy penzijních aktiv je posuzována dle dostupnosti výročních zpráv obyvatelům, obsahu výroční zprávy, dostupnosti popisu investiční strategie a výnosnosti strategií. Každý aspekt má stejnou váhu v této podkategorii. (Mercer LLC., 2023k)

Každá penzijní společnost je povinna sdílet svoje výroční zprávy. Česká národní banka zveřejňuje odkazy na výroční zprávy všech penzijních společností (ČNB, 2024b). Autor shledává dané zveřejňování jako plně odpovídající a uděluje 10 bodů.

Autor uvádí, že v České republice je, dle zákona 427/2011 Sb. § 57 odst. 1, povinné zveřejňovat výroční zprávy penzijních společností, a to včetně hospodaření každého z jejich fondů. Důležité je zdůraznit nutnost schválení výročních zpráv auditorem (ČESKO, 2011). Autor uvádí, že výroční zprávy a jejich přílohy poskytují přesné informace o alokaci aktiv do konkrétních titulů. Hodnocení, udělená autorem, nabývá plného počtu 10 bodů.

Popis investiční strategie každého fondu musí být občanovi zpřístupněn dle zákona 427/2011 Sb. § 133 odst. 1 (ČESKO, 2011). Dle autora je nejjednodušší forma zjištění těchto údajů na webových stránkách penzijních společností. Autor je spokojen a uděluje 10 bodů.

Penzijní společnosti jsou povinny, dle zákona 427/2011 Sb. § 125 odst. 2, uvádět zhodnocení fondů ve svých zprávách (ČESKO, 2011). Autor opět ohodnocuje 10 body.

Česká republika plně naplnila požadavky MCGPI a autor ji uděluje 10 bodů.

8.3.11 Kvalita vypracování ročního zhodnocení spoření

Mercer LLC. (2023k) zkoumá také informační kvalitu vypracování výročních zpráv. Zabývá se třemi problematikami. První se týká skutečnosti, zda je penzijní společnost povinna zasílat roční výpisy z penzijního spoření. Druhá se soustředí na fakt, jestli je v ročním výpisu obsažena predikce naspořené částky při odchodu do důchodu. Třetí zkoumá nutnost uvádění úrovně poplatků stržených z hodnoty naspořené částky. První problematika má v rámci kategorie váhu 4 %, druhá 2 % a třetí 1,5 %. (Mercer LLC., 2023k)

Dle zákona 427/2011 Sb. § 125 odst. 5 musí penzijní společnost podnikající na území České republiky posílat roční výpisy z penzijního spoření (ČESKO, 2011). Autor uděluje v dané problematice 10 bodů.

Autor uvádí, že v České republice není explicitně v legislativní úpravě uvedena povinnost informovat účastníka penzijního spoření o predikci budoucích penzijních prostředků. Autor považuje tuto skutečnost za nedostatek a hodnotí Českou republiku 0 body.

Penzijní společnosti podnikající v České republice jsou povinny uvádět „*výši úplaty penzijní společnosti v procentech a její hodnotu v rozdělení na úplatu za obhospodařování majetku a úplatu za zhodnocení majetku*“ (ČESKO, 2011). ČR byla ohodnocena autorem v dané problematice 10 body.

Česká republika částečně naplnila požadavky MCGPI a autorovo hodnocení nabývá výše 7,3 bodů.

8.3.12 Možnost napadení u soudu

Mercer LLC. (2023k) zkoumá, ke komu si může účastník penzijního spoření stěžovat v případě protiprávního konání ze strany penzijní společnosti. Pokud se jedná o institut nezávislý na regulátorovi či penzijní společnosti, tak získává země plný počet bodů. V případě možnosti podávat stížnost regulátorovi, je zemi udělen poloviční počet 5 bodů.

Autor konstatuje, že v České republice se, v momentu protiprávního chování penzijní společnosti, podává stížnost České národní bance (ČNB, 2024c). Jelikož je ČNB regulátorem, tak autor uděluje 5 bodů.

8.3.13 Centralizace správy soukromých aktiv

Poslední podkategorie Integrity je zaměřena na uložení prostředků v penzijních spořeních. Tato podkategorie je rozdělena do dvou částí. První část zkoumá formu, jakou se soukromé penzijní prostředky spravují. Pokud se jedná o centralizovaný fond, tak je státu udělen plný počet bodů, a pokud se jedná o retailové produkty, následuje udělení nulového ohodnocení. Druhá se zaměřuje na rozložení penzijních aktiv v penzijních společnostech. V momentě, kdy je v největší společnosti uloženo 75 % a více penzijních aktiv, tak země obdrží plný počet bodů. Bodové ohodnocení se snižuje po každém poklesu o 10 % v největší společnosti daného státu. Obě části si jsou váhově rovnocenné. (Mercer LLC., 2023k)

V České republice jsou penzijní plány poskytovány na retailové bázi. Autor na základě jeho zkoumání uvádí, že nabídka penzijních společností většinou poskytuje 3 typy produktů. Prvním z nich jsou konzervativní strategie zaručující nezáporné zhodnocení prostředků. Druhý se zaměřuje na vyváženou strategii, která je vhodná zejména pro obyvatele ve středním věku. Třetí je agresivní či dynamická strategie tvořená zejména akciovými tituly, která je vhodná pro mladé lidi s dlouhým investičním horizontem. Díky strukturovanosti do tří typů produktů si autor dovoluje ohodnotit danou část 5 body. Svoje hodnocení zdůvodňuje tím, že v České republice nedochází k centrálnímu spravování penzijních prostředků. Přestože jsou produkty retailové, tak regulátor do nich silně zasahuje, což vede k podobnosti produktů a k jejich kategorizaci. Nedochází tedy k výrazné rozličnosti.

Autor uvádí, že v České republice je v roce 2023 největší penzijní společností Generali penzijní společnost, a.s., která spravuje 23,2 % soukromých penzijních aktiv obyvatelů České republiky (Asociace penzijních společností ČR, 2024a; Asociace penzijních společností ČR, 2024b). Autor dané procento odráží ve svém ohodnocení ve výši 2 bodů.

Celkové hodnocení České republiky nabývá hodnoty 3,5 body. Autor uvádí, že nízké bodové ohodnocení je způsobeno nízkou mírou centralizace systému.

9 NÁVRH ZLEPŠENÍ ČESKÉHO DŮCHODOVÉHO SYSTÉMU

Devátá kapitola je věnována autorovým doporučením směřovaným ke zlepšení současného stavu důchodového systému České republiky. Autor prezentuje svoje doporučení založené na ohodnocení v rámci MCGPI, která pro ČR sám navrhnul. Autor se také věnuje porovnání doporučení vypracovaných Národní rozpočtovou radou s doporučeními vypracovanými autorem.

Doporučení jsou rozdělena do třech kategorií. Kategorie jsou stejné jako v MCGPI. Podkategorie s nejnižším bodovým ziskem a vysokou váhou jsou autorem považovány za nedostatky stávajícího systému. Autor se snaží ve výběru zohledňovat fakt, zda lze daný nedostatek změnou systému vyřešit či se jedná o komplexní problém přesahující důchodový systém (ekonomický růst země). Autorova doporučení jsou směřována k zajištění plného bodového zisku v těchto klíčových kategoriích a zlepšení dosavadního důchodového systému.

9.1 Adekvátnost důchodového systému

Pro zlepšení adekvátnosti důchodového systému autor navrhuje zvýšení minimálního důchodu, změnu podmínek vyplácení důchodových spoření, zavedení reverzních hypoték a zavedení společného vyměřovacího základu partnerů.

V podkategorii Minimální důchod a jeho navyšování získala Česká republika 3 body z 10 možných. Česká republika získala plný počet bodů z formy navyšování minimálního důchodu, ale silně zaostala za požadavky na jeho výši. Česká republika aktuálně disponuje minimálním důchodem ve výši 11,9 % průměrné mzdy. Národní rozpočtová rada (2023a) doporučuje zvýšení minimálního důchodu na 20 % průměrné mzdy (základní výměra 10 % průměrné mzdy a minimální procentní výměra 10 % průměrné mzdy). Pro zisk plného počtu bodů by muselo dojít ke zvýšení až na 30 % průměrné mzdy. Autor však uvádí, že riziko spojené s udržitelností systému, s takto vysokým minimálním důchodem, je pro Českou republiku příliš vysoké.

Česká republika obdržela 50 % bodů v kategorii Podmínky a možnosti vyplácení důchodových dávek a reverzních hypoték. Všechna důchodová spoření by měla, dle požadavků MCGPI, nabízet pouze doživotní výplatu naspořených prostředků, nikoliv výplatu jednorázovou. Autor navrhuje zavést legislativu, která by danou skutečnost právně ošetřila. Občané České republiky také nemohou využívat reverzní hypotéky

prostřednictvím bankovních institucí. Reverzní hypotéka může být, v případě férového ohodnocení bankovní institucí a vypracování řádné regulace, jedním z dalších zdrojů občana v penzi. Autor doporučuje, aby stát motivoval banky k zavedení tohoto produktu.

Ze všech zemí OECD je Česká republika absolutně nejhorší v úrovni penzijních prostředků zainvestovaných v růstových aktivech. Autor hodnotí pozitivně aktuální možnost přechodu z transformovaných fondů k doplňkovému penzijnímu spoření. Autorovo doporučení však směřuje k motivaci občanů ke spoření dynamickou strategií v penzijních společnostech. Česká republika oplývá konzervatismem a averzí k riziku. I přes tuto skutečnost dochází v posledních letech k trendu nárůstu investování na akciových trzích, a to napříč věkovými skupinami. Daný fakt lze podložit statistikou od Asociace pro kapitálový trh České republiky (2024), která dokládá, že v roce 2023 došlo ke zvýšení investovaných prostředků u správců aktiv o 22,8 %. Informace o hodnotách účtů u brokerských účtů nejsou veřejně dostupné, a proto autor uvedenou statistiku od Asociace pro kapitálový trh využívá jako náhradní hodnotu pro potvrzení této skutečnosti. Většina těchto lidí sama investuje na kapitálových trzích za účelem zajištění se na důchod. Mnoho nových investorů na akciovém trhu však nemá dostatečnou odbornost k tomu, aby mohli správně rozhodnout, jak investovat své peníze. Autor by uvítal, kdyby došlo k edukaci občanů o možnostech dynamické strategie spravované profesionály. Přesunutí finančních prostředků občanů, z účtů u brokerů do penzijního spoření, by mohlo vést k bezpečnějšímu růstu jejich aktiv. Pro tyto investory by mohl být přesun také finančně výhodný, a to díky státním příspěvkům.

Poslední doporučení autora, směřující k větší adekvátnosti systému, je zaměřené na vypořádávání důchodových prostředků v momentu rozvodu či ukončení registrovaného partnerství. V současné době Česká republika nepřihlíží k manželství při výpočtu důchodových nároků. Nicméně v roce 2026 by měla začít platit nová úprava zákona, která umožní sdíleného důchodového základu pro manžele. Tato změna by však byla dobrovolná, nikoliv povinná. Autor se v tomto doporučení shoduje s Národní rozpočtovou radou (2023a), akorát by uvítal, kdyby daná skutečnost byla povinná.

9.2 Udržitelnost důchodového systému

Autorovo první doporučení navazuje na jeho doporučení v oblasti adekvátnosti. Adekvátnost a udržitelnost jsou úzce propojeny a častokrát jdou proti sobě. Pokud zvýšíme adekvátnost, tak může dojít ke snížení udržitelnosti a naopak. Jednou z možností, jak zvýšit obě kritéria, je zvýšení zapojení občanů do dobrovolného důchodového spoření. V České

republiky je, dle dat Evropské komise (2023b), zapojeno v penzijním spoření 41 % lidí v produktivním věku. Autor by rád viděl hodnotu blížíící se 80 % a doporučení vedoucí k dosažení kýžené hodnoty je stejné, jako v předešlé kapitole.

Nedostatek soukromých penzijních aktiv se projevil i v kategorii Úroveň penzijních aktiv vůči HDP. Česká republika disponuje 8,25 % penzijních prostředků vůči HDP. Doporučovaná výše, dle MCGPI, je 175 % HDP. Zmíněná čísla potvrzují důležitost zvýšení úrovně soukromých penzijních aktiv v České republice.

V kategorii Úroveň státního dluhu a poměr výplaty důchodových dávek k HDP si Česká republika nevedla dobře (6,1 bodů). Dle Českého statistického úřadu (2023b) je hodnota státního dluhu ve druhém čtvrtletí roku 2023 ve výši 44,3 % HDP. Autor se shoduje s Národní rozpočtovou radou (2023b) na skutečnosti, že by se daná hodnota měla do budoucna snížit. Doporučení NRR (2023b), která jsou autorem vítána, se zaměřují na snížení zejména strukturálního salda. Ministerstvo financí (2023a) uvádí, že penzijní dávky představovaly v roce 2022 hodnotu 8,8 % HDP. Autor předkládá, že tato hodnota by měla pro plnou spokojenost činit 2 % HDP. Cesta k takové hodnotě může vést přes snížení valorizace či přes snížení vyplácených dávek. Při zvolení takových možností by se však snížila adekvátnost důchodového systému. Druhou cestou je tedy navýšit HDP. Cesta, jakou k této skutečnosti může dojít, je však příliš komplexní a přesahuje rozsah této bakalářské práce.

9.3 Integrita důchodového systému

Důchodovému systému České republiky by výrazně pomohlo zlepšit politickou stabilitu a podporu soukromého sektoru v důchodovém systému. Česká republika nejvíce zaostala, v ohodnocení Světovou bankou, v oblasti kontroly korupce a politické stability. Autor by uvítal, kdyby byl napříč politickým spektrem schválen dlouhodobý konsensus, který by zabezpečoval strategické plány České republiky. Česká republika je velmi citlivá na aktuální politickou reprezentaci a jejich plány. V případě změny dochází k razantní transformaci plánů. Tato skutečnost dlouhodobě zamezuje plnění strategických plánů České republiky. Korupce je dlouhotrvající problém, který nezatěžuje pouze ČR. Bohužel naši sousedé, Německo a Rakousko, jsou v této oblasti výrazně lepší. Autor by doporučil, v rámci rozsahu této bakalářské práce, se inspirovat v zahraničí a pokusit se aktuální situaci zlepšit.

Druhým doporučením, v oblasti integrity důchodového systému, je zvýšení centralizace důchodového spoření. Mercer LLC. (2023k) uvádí, že přílišná konkurence penzijních

společností nenapomáhá lepšímu systému. Tato myšlenka je založena na faktu, že čím více subjektů se na trhu nachází, tím je dohled náročnější. Občané dlouhodobě více věří centrálně spravovaným systémům s garancí státu. Tyto systémy by měly být také levnější na poplatcích, a to díky úsporám z rozsahu. Inspirací pro Českou republiku by mohly být země jako Spojené arabské emiráty či Saudská Arábie.

Autor zdůrazňuje, že inspirace modelem zemí Arabského poloostrova by měla být spíše dílčí než úplná. Tyto země se liší od České republiky v mnoha ohledech, včetně demografie, ekonomiky a politického systému. Ekonomiky zemí Arabského poloostrova jsou silně závislé na rozsáhlých těžebních aktivitách a výnosech z prodeje nerostných surovin. Zmíněné činnosti představují významný zdroj financování veřejných rozpočtů, který se v České republice nevyskytuje.

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo stanovit návrh doporučení vedoucích ke zlepšení současného důchodového systému. Tento cíl byl naplněn. Splnění hlavního cíle bylo dosaženo pomocí splnění dílčích cílů.

Autor nejprve vypracoval literární rešerši zabývající se teoretickými východisky důchodových systémů, penzijními modely, způsoby jejich financování a valorizace.

Na teoretickou část autor navázal určením základních kritérií vyhodnocování důchodových systémů, která rozdělil na Udržitelnost, Adekvátnost a Integritu. Daná kritéria jsou zvolena z důvodu jejich aplikace v Mercer CFA Institute Global Pension Index. Pomocí stanovených kritérií autor vybral důchodové systémy zemí, které dominovaly v některých ze 3 zmíněných aspektů. Portugalský systém se ukázal jako systém s největší adekvátností. Islandský důchodový systém se projevil jako nejudržitelnější. Finský systém dominoval v kritériu Integrita.

V průběhu analyzování světových důchodových systémů bylo autorem zjištěno, že Mercer CFA Institute Global Pension Index nevyhodnocuje Českou republiku. Absence vyhodnocování České republiky jej přiměla ke stanovení tohoto ohodnocení. Podle autora získala Česká republika 64,5 bodů, což ji zařadilo na 21. místo ze 48 hodnocených států. Celkové hodnocení odpovídá známce C+. Nejvíce bodů získala Česká republika v kategorii Integrita, kde obsadila 17. místo s 78,6 body. Druhé nejlepší umístění bylo zaznamenáno v kategorii Udržitelnost, kde ČR dosáhla 24. místa se ziskem 54,7 bodů. Nejslabší výsledek Česká republika zaznamenala v kategorii Adekvátnost, kde se umístila na 26. místě s 64,3 body.

Po provedení analýzy autor navrhnul doporučení založená na nedostacích vyplývajících z ohodnocení všech podkategorií. Autor se snažil ve výběru zohledňovat fakt, zda jde daný nedostatek změnou systému vyřešit či se jedná o komplexní problém přesahující důchodový systém. Vybraná zlepšení byla následně porovnána s doporučeními vypracovanými Národní rozpočtovou radou.

Adekvátnosti důchodového systému České republiky, by dle autora, pomohlo zavedení vyššího minimálního důchodu. V této myšlence se autor shoduje s Národní rozpočtovou radou. Druhé zlepšení autora vedlo k návrhu povinnosti vyplácet dávky z důchodového spoření pomocí doživotní anuity, místo dosavadní jednorázové výplaty. Třetí návrh

začleňoval možnost využívání reverzní hypotéky ve stáří jako jednoho z dalších zdrojů příjmu.

Čtvrtý návrh se soustředil na zvýšení zainvestovaných penzijních prostředků v růstových aktivech, kde autor doporučoval přesun prostředků od brokerských společností do společností penzijních. Svoje doporučení podkládá motivací k větší bezpečnosti a finanční výhodnosti, a to díky existenci státního příspěvku. Poslední doporučení bylo směřováno k zavedení povinného společného vyměřovacího základu v manželství.

Autor uvedl vysokou provázanost mezi udržitelností a adekvátností systému. Mnohdy při zvýšení adekvátnosti dojde také ke snížení udržitelnosti a vice versa. Autor uvedl, že cesta jak dosáhnout zvýšení obou kritérií vede přes soukromé fondové penzijní prostředky v dynamických strategiích. Autor se také shodnul s Národní rozpočtovou radou na vyvíjení tlaku na politickou reprezentaci v otázce fiskální zodpovědnosti.

České republice by v kritériu Integrity pomohla větší centralizace 3. pilíře. Autor uvedl, že země s vysoce centralizovaným 3. pilířem dosahují větší důvěryhodnosti, a navíc v těchto systémech dochází k úsporám z rozsahu. Autor nadále přednesl, že by uvítal dlouhodobý konsensus napříč politickým spektrem, který by zabezpečoval naplňování strategických plánů České republiky.

Je patrné, že problematika důchodových systémů je komplexní a vyžaduje multidisciplinární přístup a dlouhodobou politickou shodu. Autor věří, že jeho bakalářská práce může poskytnout zajímavé poznatky pro reformu budoucího adekvátního a dlouhodobě udržitelného důchodového systému s vysokou integritou.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

AMA, © 2024a. *Request the old-age pension*. Online. Eportugal.gov.pt. Dostupné z: <https://eportugal.gov.pt/en/servicos/requerer-a-pensao-de-velhice>. [cit. 2024-01-24].

AMA, © 2024b. *Request the solidarity supplement for the elderly*. Online. Eportugal.gov.pt. Dostupné z: <https://eportugal.gov.pt/en-GB/servicos/pedir-o-complemento-solidario-para-idosos>. [cit. 2024-01-24].

ANDERSEN, Torben M.; JENSEN, Svend E. Hougaard a RANGVID, Jesper, 2022. *The Danish Pension System: Design, Performance, and Challenges*. Oxford University Press. ISBN 978-0198867425.

ASOCIACE PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ ČR, 2017. *Etický kodex*. Online. Apscr.cz. Dostupné z: <https://www.apscr.cz/eticky-kodex/>. [cit. 2024-02-11].

ASOCIACE PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ ČR, 2024a. *Čtvrtletní výsledky – 2023: Doplnkové penzijní spoření*. Online. In: Apscr.cz. Dostupné z: <https://www.apscr.cz/wp-content/uploads/2024/02/DPS-4Q-2023.pdf>. [cit. 2024-02-15].

ASOCIACE PENZIJNÍCH SPOLEČNOSTÍ ČR, 2024b. *Čtvrtletní výsledky – 2023: Penzijní připojištění*. Online. In: Apscr.cz. Dostupné z: <https://www.apscr.cz/wp-content/uploads/2024/02/PP-4Q-2023.pdf>. [cit. 2024-02-15].

ATTIAS, Anna; AREZZO, Maria Felice; PIANESE, Augusto a VARGA, Zoltan, 2016. A comparison of two legislative approaches to the pay-as-you-go pension system in terms of adequacy. The Italian case. Online. *Insurance Mathematics and Economics*. Roč. 68, s. 203-211. ISSN 01676687. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.insmatheco.2016.03.010>. [cit. 2024-01-26].

BASIKOVÁ, Anna, 2022. Online. Forbes.cz. Dostupné z: <https://forbes.cz/do-duchodu-ve-ctyriceti-frugaliste-se-spokoji-s-malem-a-buduji-financni-nezavislost/>. [cit. 2024-01-13].

BAYAR, Yılmaz, 2013. Financial Sustainability of Pension Systems in the European Union. Online. *EUROPEAN RESEARCH STUDIES JOURNAL*. Roč. XVI, č. 3, s. 46-70. ISSN 1108-2976. Dostupné z: <https://doi.org/10.35808/ersj/394>. [cit. 2024-01-13].

BLACKROCK, INC., © 2024. *What you need to know about 401(k) plan accounts*. Online. Blackrock.com. Dostupné z: <https://www.blackrock.com/us/individual/education/retirement/what-is-a-401k>. [cit. 2024-01-14].

BOUDIN, J. a OLSSON, J., 2021. Sustainability in public pension funds? A longitudinal study of the council on ethics of the Swedish AP funds. Online. *Sustainability (Switzerland)*. Roč. 13, č. 1, s. 1 - 20. ISSN 20711050. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/su13010429>. [cit. 2024-01-27].

BOVENBERG, Lans a VAN EWIJK, Casper, 2012. *The Future of Multipillar Pension Systems*. Online. In: Info.de. Dostupné z: <https://www.ifo.de/DocDL/dicereport412-forum3.pdf>. [cit. 2024-01-14].

BUSINESS WIRE, 2023. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023 sees Netherlands return to the top spot and highlights potential of AI to improve retirement outcomes*. Online. <https://finance.yahoo.com/>. Dostupné z: https://finance.yahoo.com/news/mercer-cfa-institute-global-pension-103000749.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAAFs_KzC1ETVyuUuGzAIWSymfkINsCmCwfQ9vEx3j7Rqj_jrGRxtccyh6WwHLuea7Vno8T77wKdz6R-jLUqLacCQth1KzmL_h9aiW4jfx_Lh_sqhJodE4k2NV28bSDgZNMeezmvg1WL-TVgxbplMd0WrY4v1YRF-i_1bg69M83AgK. [cit. 2024-01-13].

CONSEQ, 2024. *Jak přejít ke Conseq penzijní společnosti?* Online. Conseq.cz. Dostupné z: <https://www.conseq.cz/podpora/casto-kladene-dotazy/casto-kladene-dotazy-cs/jak-prejit-ke-conseq-penzijni-spolecnosti>. [cit. 2024-02-03].

CEIC DATA, 2023. *Czech Republic Household Debt: % of GDP*. Online. Ceicdata.com. Dostupné z: <https://www.ceicdata.com/en/indicator/czech-republic/household-debt--of-nominal-gdp>. [cit. 2024-02-02].

CFA INSTITUTE, 2023. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023 sees Netherlands return to the top spot and highlights potential of AI to improve retirement outcomes*. Online. Dostupné z: <https://www.cfainstitute.org/en/about/press-releases/2023/mercer-cfa-institute-global-pension-index-2023>. [cit. 2024-01-13].

CLEMENTS, Benedict; EICH, Frank a GUPTA, Sanjeev, 2014. *Equitable and Sustainable Pension Systems*. Online. In: Elibrary.imf.org. Dostupné z: <https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/display/book/9781616359508/ch001.pdf>. [cit. 2024-03-03].

CONDE-RUIZ, J. Ignacio a GONZÁLEZ, Clara I., 2016. From Bismarck to Beveridge: the other pension reform in Spain. Online. *SERIEs: Journal of the Spanish Economic*

Association. Roč. 7, č. 4, s. 461-490. ISSN 18694187. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s13209-016-0148-3>. [cit. 2024-01-26].

CULOTTA, Fabrizio, 2021. *ASA 2021 Statistics and Information Systems for Policy Evaluation*. Online. Florence: Firenze University Press. ISBN 9788855184618. Dostupné z: <https://doi.org/10.36253/978-88-5518-461-8.39>. [cit. 2024-01-27].

ČESKÁ SPOŘITELNA, A. S., 2021. *Zpětná hypotéka, seriózní produkt, nebo podvod na seniory?* Online. Csas.cz. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/blog/bydleni/zpetna-hypoteka-seriozni-produkt-nebo-podvod-na-seniory>. [cit. 2024-02-02].

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ, 2024. *Výše a sazba pojistného*. Online. Cszs.cz. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz/vyse-a-sazba>. [cit. 2024-02-06].

ČESKO, 2011. *Zákon č. 427/2011 Sb.: Zákon o doplňkovém penzijním spoření*. Online. In: Zakonyprolidi.cz. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-427>. [cit. 2024-02-11].

ČESKO, 2012. *Vyhláška č. 117/2012 Sb.: Vyhláška o podrobnější úpravě činnosti penzijní společnosti, důchodového fondu a účastnického fondu*. Online. Zakonyprolidi.cz. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-117>. [cit. 2024-02-11].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023a. *Analýza sektorových účtů – 3. čtvrtletí 2023*. Online. In: Czso.cz. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/222925586/050124-23_3q.pdf/bc64333f-6b4b-4003-bdb7-84894a165a33?version=1.0. [cit. 2024-02-01].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023b. *Deficit a dluh vládních institucí - 2. čtvrtletí 2023*. Online. Czso.cz. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/deficit-a-dluh-vladnich-instituci-2-ctvrtleti-2023>. [cit. 2024-02-07].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2024. *Czech Republic GDP*. Online. Focus-economics.com. Dostupné z: <https://www.focus-economics.com/country-indicator/czech-republic/gdp/>. [cit. 2024-02-07].

ČNB, 2023. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem — 2022*. Online. In: Cnb.cz. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/.galleries/souhrne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2022_cz.pdf. [cit. 2024-02-11].

ČNB, 2024a. *Komentář ke statistice penzijních fondů*. Online. Cnb.cz. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/harm_stat_data/komentar-ke-statistice-penzijnich-fondu/. [cit. 2024-02-06].

ČNB, 2024b. *Přehled odkazů na webové stránky penzijních společností obsahující povinné informace*. Online. Cnb.cz. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/informacni-povinnosti/prehled-odkazu-na-webove-stranky-penzijnich-spolecnosti-obsahujici-povinne-informace/>. [cit. 2024-02-11].

ČNB, 2024c. *Regulace a dohled v oblasti penzijních společností a fondů*. Online. Cnb.cz. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/vykon-dohledu/postaveni-dohledu/regulace-a-dohled-v-oblasti-penzijnich-spolecnosti-a-fondu/>. [cit. 2024-02-08].

DALEN, Harry Van a HENKENS, Kene, 2017. *The Making and Breaking of Trust in Pension Providers: An Empirical Study of Dutch Pension Participants*. Online. ISSN edsoaiOpen. Dostupné z: <https://doi.org/10.1057/s41288-018-0079-2>. [cit. 2024-01-13].

DELOITTE, 2019. *Jaké budou důchody?* Online. Deloitte.com. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/deloitte-analytics/Jake_budou_duchody.pdf. [cit. 2024-01-26].

DEPARTMENT FOR WORK AND PENSIONS, 2018. *Protecting defined benefit pension schemes*. Online. Crown. ISBN 978-1-5286-0250-1. Dostupné z: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5ab4da49ed915d78bc234505/protecting-defined-benefit-pension-schemes.pdf>. [cit. 2024-01-12].

ELÄKETURVAKESKUS, 2024. *Overview of pensions*. Online. Etk.fi. Dostupné z: <https://www.etk.fi/en/finnish-pension-system/pensions/overview-of-pensions/>. [cit. 2024-01-31].

ELENA, Jarocinska a ANNA, Ruzik-sierdzińska, 2023. *The distributional effects of the pension system reform in Poland*. Online. *IZA Journal of Labor Policy*. Roč. 13, č. 1, s. 277-305. ISSN 21939004. Dostupné z: <https://doi.org/10.2478/izajolp-2023-0002>. [cit. 2024-01-13].

EUROSTAT, 2023. *Czech Republic - Employment rate of older workers, age group 55-64*. Online. Tradingeconomics.com. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/czech-republic/employment-rate-of-older-workers-age-group-55-64-eurostat-data.html>. [cit. 2024-02-07].

EVROPSKÁ KOMISE, 2020. *The Swedish pension system and pension projections until 2070*. Online. In: Economy-finance.ec.europa.eu. Dostupné z: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2021-05/se_ar_2021_final_pension_fiche.pdf. [cit. 2024-01-26].

EVROPSKÁ KOMISE, 2023a. *Accred to Date Pension Entitlements in Social Insurance: Fact sheet*. Online. Ec.europa.eu. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/7158500/12335606/CZ_T2900_factsheet.pdf/bb5f356b-0894-1e24-42cd-db408cf310f2?t=1612348297319. [cit. 2024-02-04].

EVROPSKÁ KOMISE, 2023b. *Česká republika - Starobní důchody*. Online. Ec.europa.eu. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1106&langId=cs&intPageId=4478>. [cit. 2024-02-01].

FERNADO, Jason, 2023. *What is a 401(k) and how does it work?* Online. Investopedia.com. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/1/401kplan.asp>. [cit. 2024-01-13].

FERSCHWEILER, Emma, 2023. *A Look at Elderly Poverty in Portugal*. Online. BORGENPROJECT.ORG. Dostupné z: <https://borgenproject.org/elderly-poverty-in-portugal/>. [cit. 2024-01-24].

GABINETE DE ESTRATÉGIA E PLANEAMENTO, 2020. *Portugal Country Fiche on Pensions Ageing Report 2021*. Online. In: Economy-finance.ec.europa.eu. Dostupné z: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2021-05/pt_ar_2021_final_pension_fiche.pdf. [cit. 2024-01-25].

GENERALI PENZIJNÍ SPOLEČNOST, 2024. *Výplata úspor a typy penzí*. Online. Generalipenze.cz. Dostupné z: <https://www.generalipenze.cz/mam-sporeni/penzijni-pripojisti/platby-a-vyplaty/vyplata-uspor-a-typy-penzi>. [cit. 2024-02-02].

GUINNANE, Timothy W. a STREB, Jochen, 2021. The Introduction of Bismarck's Social Security System and its Effects on Marriage and Fertility in Prussia. Online. *Population and Development Review*. Roč. 47, č. 3, s. 749-780. ISSN 00987921. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/padr.12426>. [cit. 2024-01-26].

HAAPANEN, M.J.; VON BONSDORFF, M.B.; TÖRMÄKANGAS, T.; VON BONSDORFF, M.E.; STRANDBERG, A.Y. et al., 2023. Midlife cardiovascular health factors as predictors of retirement age, work-loss years, and years spent in retirement among

older businessmen. Online. *Scientific Reports*. Roč. 13, č. 1. ISSN 20452322. Dostupné z: <https://doi.org/10.1038/s41598-023-43666-x>. [cit. 2024-01-27].

HARDIN, Carolyn, 2014. Neoliberal Temporality: Time-Sense and the Shift from Pensions to 401(k)s. Online. *American Quarterly*. Roč. 66, č. 1, s. 95. ISSN 00030678. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsjrs&an=edsjrs.43823398&scope=site>. [cit. 2024-01-13].

HINZ, Richard, 2015. *Regulation and Supervision of Pension Funds*. Online. In: Worldbank.org. Dostupné z: [https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/Event/social-protection/Hinz_Regulation%20and%20Supervision%20of%20Pension%20Funds%20\(pol1\)_PCC15.pdf](https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/Event/social-protection/Hinz_Regulation%20and%20Supervision%20of%20Pension%20Funds%20(pol1)_PCC15.pdf). [cit. 2024-01-13].

CHŁOŃ-DOMIŃCZAK, Agnieszka; STRZELECKI, Paweł a ŁĄTKOWSKI, Wojciech, 2020. Pension reforms or consequences of the economic crisis? Measuring the changes of pension incomes in selected EU countries using APC approach. Online. *The Journal of the Economics of Ageing*. Roč. 17. ISSN 2212828X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jeoa.2017.09.002>. [cit. 2024-01-26].

CHYBALSKI, Filip a MARCINKIEWICZ, Edyta, 2016. The Replacement Rate: An Imperfect Indicator of Pension Adequacy in Cross-Country Analyses. Online. *Social Indicators Research: An International and Interdisciplinary Journal for Quality-of-Life Measurement*. Roč. 126, č. 1, s. 99-117. ISSN 03038300. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s11205-015-0892-y>. [cit. 2024-01-10].

ILO, 2018. *The ILO Multi-Pillar pension model: Building equitable and sustainable pension systems*. Online. In: Social-protection.org. Dostupné z: https://www.social-protection.org/gimi/Media.action;jsessionid=w5IHchCBfavr3N4Kd8x-o_AIEKE0Cc8ySnhkFIsBmJ-IrsDiKHE5!1393577045?id=16573. [cit. 2024-01-26].

INFOGRAM, 2022. 78 % lidí v Česku bydlí ve vlastním. Jak si stojíme v porovnání s Evropou? Online. Remaxalfa.cz. Dostupné z: <https://www.remaxalfa.cz/vlastnicke-bydleni/>. [cit. 2024-02-03].

IRS.GOV, 2023. *401(k) Plans*. Online. IRS.gov. Dostupné z: <https://www.irs.gov/retirement-plans/401k-plans>. [cit. 2024-01-13].

KACZOR, Pavel, 2022. *Sociální systém ČR*. Oeconomica, nakladatelství VŠE. ISBN 978-80-245-2443-6.

KAŠE, Miloslav, 2021. *Vybrané aspekty důchodové reformy v České republice*. Právo pro praxi. Grada Publishing. ISBN 978-802-7130-429

KB PENZIJNÍ SPOLEČNOST, A. S., 2024. *Co dělat, když...* Online. Kbps.cz. Dostupné z: <https://www.kbps.cz/caste-dotazy/co-delat,-kdyz>. [cit. 2024-02-03].

KOBYLIŇSKA, Anna a BALCEROWSKI, Maciej, 2018. Pension Valorization Method– Selected Issues. Online. *Copernican Journal of Finance*. Roč. 6, č. 3, s. 35-46. ISSN 23001240. Dostupné z: <https://doi.org/10.12775/CJFA.2017.015>. [cit. 2024-01-13].

KOMISE PRO SPRAVEDLIVÉ DŮCHODY, 2020. *Tisková zpráva*. Online. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/1248138/PREZENTACE+D%C5%AECHODOV%C3%89+REFORMY+MPSV+-+11.12.2020.pptx/36ad1d38-b888-6b2c-e1c0-16b7e5936448>. [cit. 2024-01-22].

LOUŽEK, Marek, 2014. *Důchodová reforma*. Karolinum. ISBN 978-802-4626-123.

MA, Xinxin a CHENG, Jie, 2019. The Influence of Social Insurance on Wages in China: An Empirical Study Based on Chinese Employee-Employer Matching Data. Online. *Emerging Markets Finance and Trade*. ISSN 1540496X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/1540496X.2019.1693363>. [cit. 2024-01-22].

MADERO-CABIB, I.; BIEHL, A.; SEHNBRUCH, K.; CALVO, E. a BERTRANOU, F., 2019. Private Pension Systems Built on Precarious Foundations: A Cohort Study of Labor-Force Trajectories in Chile. Online. *Research on Aging*. Roč. 41, č. 10, s. 961 - 987. ISSN 15527573. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0164027519874687>. [cit. 2024-01-14].

MARKETVIEWS, 2024. *Czechia Life Expectancy 1950-2024*. Online. Macrotrends.net. Dostupné z: <https://www.macrotrends.net/countries/CZE/czechia/life-expectancy>. [cit. 2024-02-06].

MERCER LLC., 2023a. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023: Calculating AI — Basic (or targeted) pension*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/#download>. [cit. 2024-02-01].

MERCER LLC., 2023b. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023: Calculating A2 — Weighted net pension replacement rate*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/#download>. [cit. 2024-02-01].

MERCER LLC., 2023c. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023: Calculating A3a — Net household saving rate*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/#download>. [cit. 2024-02-01].

MERCER LLC., 2023d. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023: Calculating A3b — Net household debt*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/#download>. [cit. 2024-02-01].

MERCER LLC., 2023e. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023: Calculating A9 — Home ownership*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/#download>. [cit. 2024-02-01].

MERCER LLC., 2023f. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023: Calculating A10 — Percentage of growth assets*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/#download>. [cit. 2024-02-01].

MERCER LLC., 2023g. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023: Calculating S1 — Coverage*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/#download>. [cit. 2024-02-01].

MERCER LLC., 2023h. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023: Scoring S2 — Level of assets*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/#download>. [cit. 2024-02-01].

MERCER LLC., 2023ch. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023: Calculating S3a — Life expectancy at state pension age*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/#download>. [cit. 2024-02-01].

MERCER LLC., 2023i. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023: Calculating S4 — Funded mandatory contributions*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/#download>. [cit. 2024-02-01].

MERCER LLC., 2023j. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023: Calculating S5 — Labor force participation, ages 55 to 64*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/insights/investments/market-outlook-and-trends/mercercfa-global-pension-index/#download>. [cit. 2024-02-01].

MERCER LLC., 2023k. *Mercer CFA Institute Global Pension Index 2023*. Online. In: Mercer.com. Dostupné z: <https://www.mercer.com/assets/global/en/shared-assets/global/attachments/pdf-2023-mercercfa-global-pension-index-full-report-11-09-2023.pdf>. [cit. 2024-01-13].

MERTL, Jan, 2023. *Sociální politika. 7.*, aktualizované a doplněné vydání. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-675-4.

MEYER, T.; BRIDGEN, P. a ANDOW, C., 2013. Free movement? The impact of legislation, benefit generosity and wages on the pensions of european migrants. Online. *Population, Space and Place*. Roč. 19, č. 6, s. 714 - 726. ISSN 15448444. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/psp.1791>. [cit. 2024-01-26].

MEZINÁRODNÍ MĚNOVÝ FOND, 2023. Iceland: Financial Sector Assessment Program- Technical Note on Pension Fund Regulation and Supervision. Online. *Country Report*. No. 2023/282, article IISLEA2023009, s. 40. ISSN 9798400252150/1934-7685. Dostupné z: <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/CR/2023/English/IISLEA2023009.ashx>. [cit. 2024-01-23].

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, © 2023. *Základní informace*. Online. Ministerstvo financí České republiky. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/financni-trh/soukrome-penzijni-systemy/iii-pilir-doplnkove-penzijni-sporeni-a-p/zakladni-informace>. [cit. 2024-01-10].

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2013. *II. pilíř - Důchodové spoření (ukončení)*. Online. Mfcr.cz. 2016. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/financni-trh/soukrome-penzijni-systemy/ii-pilir-duchodove-sporeni>. [cit. 2024-01-16].

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2023a. *Hospodaření systému důchodového pojištění*. Online. Mfcr.cz. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/statni-rozpocet/hospodareni-systemu-duchodoveho-pojisten>. [cit. 2024-02-07].

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2023b. *Makroekonomická predikce - listopad 2023*. Online. Mfcr.cz. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2023/makroekonomicka-predikce-listopad-2023-53576>. [cit. 2024-02-06].

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2023c. *Makroekonomická predikce České republiky*. Online. In: Mfcr.cz. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2023-04-12_Makroekonomicka-predikce-duben-2023.pdf. [cit. 2024-02-07].

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2023d. *Listopadová predikce MF: Ekonomika se v roce 2024 vrátí k růstu, inflace výrazně klesne*. Online. Mfcr.cz. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2023/listopadova-predikce-mf-53579>. [cit. 2024-02-07].

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. *Důchodový systém skončil loni v rekordním schodku 72,8 miliardy, ukazují data resortu financí*. Online. Ct24.ceskatelevize.cz. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/duchodovy-system-skoncil-loni-v-rekordnim-schodku-728-miliardy-ukazuji-data-resortu-financi-346348>. [cit. 2024-02-28].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, © 2023. *Důchodové pojištění*. Online. Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/duchodove-pojisteni>. [cit. 2024-01-13].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, © 2024. *Pension Insurance*. Online. Mpsv.cz. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/en/pensions>. [cit. 2024-02-11].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2024. *Reforma důchodového systému*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/duchodova-reforma>. [cit. 2024-01-18].

NÁRODNÍ ROZPOČTOVÁ RADA, 2023a. *Změny v důchodovém systému v letech 2023 a 2024*.

NÁRODNÍ ROZPOČTOVÁ RADA, 2023b. *Zpráva NRR o dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí 2023*. Online. In: Rozpocetovara.cz. Dostupné z:

<https://www.rozpocetovarada.cz/ke-stazeni/zprava-nrr-o-dlouhodobu-udrzitelnosti-verejnych-financi-2023/>. [cit. 2024-03-05].

OECD, 2011. *Chile Review of the Private Pensions System*. Online. Oecd.org. Dostupné z: <https://www.oecd.org/finance/private-pensions/49497472.pdf>. [cit. 2024-03-01].

OECD, 2013. *Pensions at a Glance 2013: OECD and G20 Indicators*. Online. ISBN 9789264203921. ISSN 19991363. Dostupné z: https://doi.org/10.1787/pension_glance-2013-en. [cit. 2024-01-12].

OECD, 2017. *Pensions at a Glance 2017: OECD and G20 Indicators*. Online. ISBN 9789264287495. ISSN 19954026. Dostupné z: https://doi.org/10.1787/pension_glance-2017-en. [cit. 2024-01-12].

OECD, 2020, *OECD Reviews of Pension Systems: Czech Republic*. Online. ISBN 9789264929609. ISSN 26164108. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/e6387738-en>. [cit. 2024-01-13].

OECD, 2021. *Pension at a Glance 2021: Country Profiles-Finland*. Online. Oecd.org. Dostupné z: <https://www.oecd.org/els/public-pensions/PAG2021-country-profile-Finland.pdf>. [cit. 2024-01-31].

OECD, 2023a. *Net pension replacement rates*. Online. Oecd.org. Dostupné z: <https://data.oecd.org/pension/net-pension-replacement-rates.htm>. [cit. 2024-02-01].

OECD, 2023b. *PMF_2023_Preliminary_2022_Data (2).pdf*. Online. In: Oecd.org. Dostupné z: [https://www.oecd.org/daf/fin/private-pensions/PMF_2023_Preliminary_2022_Data%20\(2\).pdf](https://www.oecd.org/daf/fin/private-pensions/PMF_2023_Preliminary_2022_Data%20(2).pdf). [cit. 2024-02-03].

OREŽIAK, Leokadia, 2022. *Pension Fund Capitalism*. Taylor & Francis. ISBN 9781000568530.

POLICIE ČR, 2020. *Co je korupce*. Online. Policie.cz. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/co-je-korupce.aspx>. [cit. 2024-02-11].

POTŮČEK, M., 2023. Experts as researchers and policy actors: Czech pension reform. Online. *International Journal of Social Welfare*. Roč. 32, č. 1, s. 58 - 66. ISSN 14682397. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/ijsw.12525>. [cit. 2024-01-13].

ROMIG, Kathleen, 2023. *Raising Social Security's Retirement Age Would Cut Benefits for All New Retirees*. Online. Cbpp.org. Dostupné z: <https://www.cbpp.org/research/social->

[security/raising-social-securitys-retirement-age-would-cut-benefits-for-all-new](#). [cit. 2024-01-27].

ROTSCHEDL, Jiri, 2015. Selected Factors Affecting the Sustainability of the PAYG Pension System. Online. *Procedia Economics and Finance*. Roč. 30, s. 742-750. ISSN 22125671. Dostupné z: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01323-4](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01323-4). [cit. 2024-01-26].

RYTÍŘOVÁ, Lucie, 2013. *Důchodový systém v České republice*. Práce, mzdy, pojištění. ANAG. ISBN 978-807-2638-215.

SEWDAS, Ranu; DE WIND, Astrid; STENHOLM, Sari; COENEN, Pieter; LOUWERSE, Ilse et al., 2020. Association between retirement and mortality: working longer, living longer? A systematic review and meta-analysis. Online. *Journal of Epidemiology and Community Health (1979-)*. Roč. 74, č. 5, s. 473. ISSN 0143005X. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsjrs&an=edsjrs.27207872&scope=site>. [cit. 2024-01-27].

SEYFOR, A. S., 2023. *Penzijní připojištění v roce 2023: dosáhnete na státní příspěvek a slevu na dani – praktické výpočty*. Online. Money.cz. Dostupné z: <https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/penzijni-pripojisti-voce-2020-dosahnete-statni-prispevek-slevu-dani/>. [cit. 2024-01-16].

SCHÖN, Matthias, 2023. Demographic change and the rate of return in pay-as-you-go pension systems. Online. *Journal of Population Economics: International Research on the Economics of Population, Household, and Human Resources*. Roč. 36, č. 3, s. 1799-1827. ISSN 09331433. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s00148-023-00938-0>. [cit. 2024-01-13].

ŠTYGLEROVÁ, Terezie a NĚMEČKOVÁ, Michaela, 2013. *Review for Population Research*. Online. Czso.cz. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20555371/18031304.pdf/c3efba52-c0ed-4deb-95d2-23a490575d29?version=1.0>. [cit. 2024-02-06].

UNIQA, © 2024. *Doplňkové penzijní spoření*. Online. Uniqa.cz. Dostupné z: <https://www.uniqa.cz/penze/doplnekove-penzijni-sporeni/>. [cit. 2024-01-22].

ÚSTAVNÍ SOUD, 2024. *Snížení valorizace penzí obstálo před Ústavním soudem. Plénum návrh zamítlo*. Online. Usoud.cz. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/aktualne/snizeni-valorizace-penzi-obstalo-pred-ustavnim-soudem-plenum-navrh-zamitlo>. [cit. 2024-01-25].

VOSTATEK, Jaroslav, 2016. *Penzijní teorie a politika*. Beckova edice ekonomie. C.H. Beck. ISBN 978-807-4005-718.

VERSORGUNGSANSTALT DES BUNDES UND DER LÄNDER, © 2021. *The Pension Landscape Portugal*. Online. Findyourpension.eu. Dostupné z: <https://www.findyourpension.eu/pension-source-portugal>. [cit. 2024-01-24].

WHITEHOUSE, Edward, 2014. *Earnings related schemes: Design, options and experience*. Online. In: Worldbank.org. Dostupné z: https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/Event/pensions/3.%20Whitehouse_Basic%20pensionomics%20v5.pdf. [cit. 2024-01-26].

ZĄBKOWICZ, Anna, 2019. Pension funds in Chile: bringing the state back in. Online. *Ekonomia i Prawo*. Roč. 18, č. 1, s. 97-110. ISSN 18982255. Dostupné z: <https://doi.org/10.12775/EiP.2019.008>. [cit. 2024-01-14].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
DPS	Doplňkové penzijní spoření
ESG	Environment social governance
FF DC	Fondově příspěvkově financované
FF DB	Fondově dávkově financované
HDP	Hrubý domácí produkt
MCGPI	Mercer CFA Institute Global Pension Index
PAY DB	Průběžně dávkově financované
PAY DC	Průběžně příspěvkově financované
PAYG	Pay as you go
PDS	Průběžný důchodový systém

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Hodnotící křivka (Mercer LLC., 2023a)	51
Obrázek 2 Hodnotící kritérium (Mercer LLC., 2023b)	52
Obrázek 3 Ohodnocení míry úspor domácností (Mercer LLC., 2023c).....	53
Obrázek 4 Ohodnocení celkového zadlužení domácností (Mercer LLC., 2023d)	53
Obrázek 5 Hodnocení soukromého vlastnictví nemovitostí (Mercer LLC., 2023e)	57
Obrázek 6 Hodnocení úrovně uložených penzijních prostředků v růstových aktivech (Mercer LLC., 2023f)	58
Obrázek 7 Hodnocení procenta lidí dobrovolně spořících na důchod (Mercer LLC., 2023g)	59
Obrázek 8 Hodnocení úrovně penzijních aktiv vůči HDP (Mercer LLC., 2023h).....	60
Obrázek 9 Ohodnocení očekávané doby v důchodě (Mercer LLC., 2023ch)	61
Obrázek 10 Ohodnocení procenta odvodů do důchodového systému (Mercer LLC., 2023i)	61
Obrázek 11 Hodnocení participace osob na pracovním trhu ve věku 55–64 let (Mercer LLC., 2023j)	62

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Státní podpora III. pilíře (vlastní zpracování dle Seyfor, a. s., 2023).....38

Tabulka 2 Změny ve státní podpoře III. pilíře (vlastní zpracování dle UNIQA, © 2024) ..41

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Adekvátnost

Příloha P II: Udržitelnost

Příloha P III: Integrita

PŘÍLOHA P I: ADEKVÁTNOST

Adekvátnost							
	Váha v hodnocení	ČR	Finsko	Island	Německo	Polsko	Portugalsko
Minimální důchod a jeho navyšování	20 %	3,0	8,3	10,0	7,2	4,0	9,5
Čisté náhrady důchodové mzdy v závislosti na příjmové skupině	25 %	7,6	8,7	9,2	8,0	2,9	10,0
Finanční stabilita domácností	10 %	8,3	3,3	4,8	5,7	5,1	4,7
Daňového zvýhodnění příspěvků do penzijního systému	5 %	7,5	7,8	10,0	10,0	10,0	7,8
Stanovení věku pro čerpání benefitů z penzijních fondů	10 %	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Podmínky a možnosti vyplácení důchodových dávek a reverzních hypoték	10 %	5,0	8,0	7,5	10,0	6,5	8,5
Podmínky a opatření související s odchodem ze zaměstnání a převodem důchodových nároků	5 %	9,2	10,0	8,0	9,0	10,0	9,0
Vypořádávání důchodových prostředků v momentu rozvodu či ukončení registrovaného partnerství	3 %	2,5	0,0	5,0	10,0	10,0	5,0
Úroveň soukromého vlastnictví nemovitostí	5 %	8,3	6,0	7,6	3,1	9,1	8,3
Úroveň penzijních prostředků zainvestovaných v růstových aktivech	5 %	1,5	10,0	10,0	9,3	10,0	10,0
Forma započtení dočasné pracovní neschopnosti do vyměřovacího základu	2 %	10,0	5,0	3,8	5,0	2,5	2,5
Ohodnocení v rámci kategorie	100 %	64,3	77,4	85,5	79,8	59,8	86,7

PŘÍLOHA P 2: UDRŽITELNOST

Udržitelnost							
	Váha v hodnocení	ČR	Finsko	Island	Německo	Polsko	Portugalsko
Podíl osob v produktivním věku v důchodovém spoření	20 %	4,0	10,0	10,0	5,7	9,1	0,0
Úroveň penzijních aktiv vůči HDP	15 %	0,7	7,6	10,0	2,1	1,1	2,8
Efekt demografické změny	20 %	6,5	5,0	6,5	5,2	4,4	4,8
Úroveň odvodů do penzijního systému	10 %	10,0	3,9	10,0	0,0	2,4	0,0
Participace osob na pracovním trhu ve starším věku	10 %	7,6	8,0	9,4	7,6	3,9	6,5
Úroveň státního dluhu a poměr výplaty důchodových dávek k HDP	10 %	6,1	3,6	7,2	4,5	5,3	2,3
Flexibilní přístup k důchodovým úsporám pro zaměstnance ve stáří	5 %	10,0	10,0	10,0	10,0	0,0	10,0
Ekonomický růst státu	8 %	4,9	3,2	4,5	2,8	6,6	4,4
ESG požadavky na systém	2 %	0,0	5,0	2,5	5,0	0,0	5,0
Ohodnocení v rámci kategorie	100 %	54,7	65,6	83,8	45,3	45,4	32,0

PŘÍLOHA P 3: INTEGRITA

Integrita							
	Váha v hodnocení	ČR	Finsko	Island	Německo	Polsko	Portugalsko
Regulace a právní úprava soukromých penzijních plánů	7,5 %	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Dohled regulátorů nad penzijními společnostmi	10,0 %	10,0	9,2	10,0	9,0	9,2	10,0
Správa aktiv a etické standardy v soukromých penzijních plánech	15,0 %	10,0	10,0	5,7	7,2	3,5	9,3
Požadavky na správce soukromých penzijních plánů	2,5 %	10,0	10,0	10,0	5,0	5,0	10,0
Politická stabilita	15,0 %	3,7	9,2	8,3	7,7	4,2	5,9
Finanční zabezpečení a financování deficitu u DB plánů	5,0 %	6,7	10,0	10,0	6,0	10,0	10,0
Limity interních aktiv v penzijních společnostech	5,0 %	10,0	10,0	7,5	8,8	10,0	10,0
Ochrana penzijních plánů v případě podvodu či insolvence	5,0 %	9,0	10,0	10,0	7,5	7,5	2,5
Obdržení informací při otevření spoření	5,0 %	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Transparentnost správy penzijních aktiv	10,0 %	10,0	7,0	9,5	2,5	9,5	8,5
Kvalita vypracování ročního zhodnocení spoření	7,5 %	7,3	8,0	8,0	10,0	6,3	10,0
Možnost napadení u soudu	2,5 %	5,0	10,0	10,0	5,0	5,0	10,0
Centralizace správy soukromých aktiv	10,0 %	3,5	7,4	7,3	5,4	7,5	8,3
Ohodnocení v rámci kategorie	100 %	78,6	90,9	85,0	76,3	71,2	85,9